

**Az oktatási programok egységes nemzetközi
osztályozási rendszere
ISCED 2011**

Tartalom

1. Az ISCED tartalma
2. Az ISCED-osztályozás alapegysége
3. A szinteken átívelő programok, moduláris programok
4. Az oktatás fogalma az ISCED-ben
5. Főbb változók
6. Adattípusok és ISCED
7. Az ISCED-osztályozás és -kódolási formák
8. ISCED-szintek
9. Az ISCED 0. szintje: kisgyermekkorai nevelés
10. Az ISCED 1. szintje: alapfokú (elemi) oktatás
11. Az ISCED 2. szintje: alsó középfokú oktatás
12. Az ISCED 3. szintje: felső középfokú oktatás
13. Az ISCED 4. szintje: középfok utáni nem felsőfokú oktatás
14. Felsőoktatás
15. Az ISCED 5. szintje: rövid képzési idejű felsőfokú képzés
16. Az ISCED 6. szintje: alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés
17. Az ISCED 7. szintje: mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés
18. Az ISCED 8. szintje: doktori vagy azzal egyenértékű képzések

1. Az ISCED tartama

Az ISCED (*International Standard Classification of Education*) -osztályozás az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere. Az osztályozás az ENSZ gazdasági és társadalmi osztályozási rendszereinek családjához tartozó nomenklatúra, megalkotója az UNESCO Statisztikai Intézete (UIS). Az osztályozás kidolgozásáért, karbantartásáért, felülvizsgálatáért, valamint az ISCED szerint megvalósuló adatgyűjtéshez és elemzéshez kapcsolódó útmutatások elkészítéséért az UIS felelős. Az osztályozás az UNESCO Általános Konferenciáján a tagállamok elfogadó határozatával vált hivatalossá. Az osztályozás legelső változatát az oktatási programokra vonatkozóan 1976-ban fogadták el, majd 1997-ben dolgoztak át. 2011-ben az oktatási programokra vonatkozóan az osztályozást ismét felülvizsgálták és átdolgozták, a programokhoz kapcsolódó képesítésekre vonatkozóan pedig kidolgozták az osztályozási rendszer újabb elemét. A képzési területek ISCED 2011-hez kapcsolódó osztályozás megnevezése az ISCED-F 2013 (*ISCED Fields of Education and Training 2013*) nevet kapta.

Az ISCED-osztályozást világszerte alkalmazzák a nemzetközi célú adatgyűjtésekben, adatbázisokban és összehasonlító elemzésekben. Referenciakeretül szolgál az oktatási, képzési programok és az ezekkel összefüggő képesítések rendszerezéséhez. Az osztályozás alapfogalmai és definíciói az oktatási rendszerek széles skálájára alkalmazhatóak, nemzetközileg érvényesek.

Az ISCED-osztályozás az oktatási, képzési programokat tartalmuk alapján két fő változó segítségével kategorizálja: az oktatás szintje és a képzés területe szerint. Az ISCED 2011 e két változó mellett bevezette az egyes programszintekhez tartozó elismert képesítések osztályozását is.

Az osztályozás alkalmazható különféle típusú adatforrások különböző szempontú elemzése során. Ilyen szempont lehet többek között a beiratkozás, a részvétel, az oktatásba befektetett emberi és pénzügyi erőforrás, a lakosság iskolai végzettsége stb.

Az osztályozás a különböző típusú adatfelvételekben egyaránt megjelenhet, például az adminisztratív nyilvántartásokban, az egyéni vagy háztartási felmérésekben, makrogazdasági statisztikákban.

Az osztályozás három pilléren nyugszik: 1.) nemzetközileg elfogadott fogalmak és meghatározások; 2.) osztályozási rendszerek; 3.) oktatási programok és az azokhoz kapcsolódó képesítések.

Az ún. *ISCED mapping* (ISCED-térkép) a nemzeti oktatási rendszerekkel, azok programjaival és a kapcsolódó képesítésekkel összefüggő információk szervezésének alapvető eszköze, a besorolásokkal kapcsolatos információk összehasonlíthatóságának biztosítása és a nemzetközi statisztikai célú értelmezésük támogatása érdekében.

2. Az ISCED-osztályozás alapegysége

Az ISCED-osztályozás **alapegysége** az **oktatási program** és az ahhoz kapcsolódó **elismert képzés**.

Az ISCED-osztályozás értelmezésében az **oktatási program** az oktatási tevékenységek vagy kommunikáció összefüggő egésze vagy sorozata, amelyet előre meghatározott tanulási cél elérése, illetve egy meghatározott, hosszabb időtartamú oktatási feladat teljesítése érdekében terveztek és szerveztek.

A célkitűzések magukban foglalják az ismeretek, készségek és kompetenciák fejlesztését, bármilyen egyéni, közösségi, társadalmi és/vagy foglalkoztatással összefüggésben. A tanulási célok általában az emelt szintű tanulmányok előkészítéséhez és/vagy egy foglalkozáshoz, szakmához, foglalkozások vagy szakmák csoportjához kapcsolódnak, de kapcsolódhatnak személyes fejlődéshez vagy szabadidős tevékenységekhez egyaránt.

Az oktatási programok közös jellemzője, hogy a tanulási célok vagy az oktatási feladatok teljesítése esetében a sikeres teljesítés tanúsítható/igazolható.

A fenti megfogalmazás kulcsfogalmai:

OKTATÁSI TEVÉKENYSÉG: szándékos tevékenység, tanulásra irányuló kommunikáció valamilyen formájának a bevonásával valósul meg.

KOMMUNIKÁCIÓ: két vagy több személy vagy egy élettelen közeg és személyek közötti kapcsolat, magában foglalja az információk (tudás, gondolatok, ismeretek, tapasztalatok stratégiák stb.) átadását. A kommunikáció lehet verbális vagy nem verbális, közvetlen vagy közvetett, érinthet számos csatornát és médiát.

TANULÁS: információk, ismeretek, megértés, attitűdök, értékek, készségek, kompetenciák vagy magatartás egyéni elsajátítása vagy módosítása tapasztalat, gyakorlat, tanulmány vagy oktatás útján.

SZERVEZETT: szándékosan vagy nem szándékosan meghatározott forma vagy minta szerint tervezett. Magában foglalja a szolgáltató szervezetet (személyt, személyeket vagy testületet) és az oktatási módszert. A tanítás tipikusan feltételez egy tanárt vagy oktatót, aki a kommunikációt, illetve a tudás és készségek elsajátítását úgy irányítja, hogy a tevékenység tanuláshoz vezessen. A tanítási közeg közvetett is lehet, történhet pl. rádión, televízión, számítógépes szoftvereken, filmekben, felvételeken, interneten vagy más kommunikációs technológiákon keresztül.

HOSSZABBAN TARTÓ: a tanulási folyamat jellemzője, hogy hosszabb időn keresztül tart és folyamatos tevékenységet jelent.

Egy oktatási programon belül az oktatási tevékenységek alkategóriákba is csoportosíthatók, amelyek „kurzusoknak”, „moduloknak”, „tanegységnek” és/vagy „tantárgyaknak” minősülnek. Az ISCED-ben a „kurzus” jelentése egyenértékű a „modul”, „tanegység” és/vagy „tantárgy” jelentésével. Az oktatási programnak lehetnek olyan főbb elemei, amelyeket általában nem minősítenek tanfolyamnak, kurzusnak, mint például a játékalapú tevékenységeket, munkatapasztalatokat, kutatási projekteket és disszertációk elkészítését.

Az ISCED-osztályozás értelmezésében a **képzés** egy oktatási programnak vagy egy program szakaszának a sikeres befejezésére vonatkozó hivatalos megerősítés (általában okmány, okirat formájában). A képzések megszerezhetők a következő módokon: 1.) egy teljes oktatási program sikeres befejezésével; 2.) egy oktatási program egyik szakaszának sikeres befejezésével (rész-képzések); vagy 3.) a megszerzett ismeretek, készségek és kompetenciák elismerésével az oktatási programban való részvételtől függetlenül. A program sikeres befejezéséről általában akkor beszélhetünk, ha a tanuló/hallgató a meghatározott tanulási célokat teljesítette. Az egyes kurzusok (pl. modulok vagy tantárgyak) sikeres elvégzéséért járó önálló kreditek nem minősülnek képzésnek az ISCED-n belül. Ilyen esetekben az adott program tantervének, illetve időtartamának megfelelő számú kredit vagy tantárgy követelményeinek teljesítése minősül képzésnek.

Az ISCED-osztályozás az oktatási programnak megfelelő elismert képesítéseket az osztályozás kapcsolódó egységének tekinti. Az ISCED-ben a „képesítés” kifejezés egyet jelent az „okirattal”. Az egyéb kifejezések, például a „bizonyítvány”, a „végzettség” vagy a „diploma” a képesítés típusai, és az ISCED-osztályozásban egymással szinonimaként kezelik. Az érintett nemzeti oktatási hatóságok által hivatalosan elismert képesítések osztályozása képezi az iskolai végzettség statisztikájának alapját.

Az ISCED-osztályozásban először az oktatási programokat, majd ehhez kapcsolódóan a képesítéseket osztályozzák. Az **ún. „ISCED-térkép”** az az eszköz, amely megmutatja az oktatási programok és a képesítések közötti kapcsolatokat. Általában egy oktatási program vezet egy képesítéshez. Bizonyos esetekben azonban több program is vezethet azonos képesítéshez, és egy program számos különböző képesítéshez vezethet.

Az ISCED-osztályozás az emberi élet bármely szakaszában kínált formális és nem formális oktatási programokat lefedi. Az ISCED oktatási programok besorolásai azonban nem terjednek ki az informális, véletlenszerű vagy esetleges tanulási formákra. Az osztályozás ugyanakkor megengedi a készségek, tudás és kompetenciák valamilyen módon (pl. vizsgán) bizonyított képesítéseinek besorolását, amennyiben azok megfeleltethetőek egy formális oktatási program elvégzése útján szerzett képesítésnek. Az ISCED-osztályozás tehát a végzettségek esetében valamennyi, a nemzeti hatóságok által elismert képesítést számba vesz, nem veszi számba ugyanakkor a nemzeti hatóságok által el nem ismert képesítéseket.

Az ISCED-osztályozás nem az egyének kompetenciáinak közvetlen mérésére vagy értékelésére szolgál, mivel közvetlen kapcsolat nincsen az oktatási programok vagy képesítések és a tényleges oktatási eredmények között. Az oktatási programok, amelyekben az egyén részt vett vagy sikeresen teljesített, legjobb esetben is csak a befejezéskor elsajátított készségek, ismeretek és kompetenciák közelítései.

3. A szinteken átívelő programok, egymást követő és moduláris programok

Három esetet lehet azonosítani, amikor az oktatási programok és az ISCED-osztályozás alapelvei nem esnek egybe: 1.) két vagy több ISCED-szintet átfogó programok; 2.) két vagy több egymást követő program, amelyek együttesen egy ISCED-szintet alkotnak; és 3.) modulokban vagy kurzusokban oktatott programok egyértelműen meghatározott sorrend nélkül.

Az olyan oktatási program, amelynek időtartama meghaladja az ISCED-szintek számára előírt időtartam-kritériumot, egynél több szinten ível át. Ezért a kritériumoknak megfelelően meg kell határozni az egyik ISCED-szintről a másikra történő átjárási pontot (vagy pontokat) az adott program vonatkozásában. Például ha egy alapfokú oktatási program nyolc évig vagy tovább tart, az utolsó évfolyamokat az ISCED 2. szintjébe kell besorolni (pl. az első 6 évfolyamot az ISCED 1., az utolsó két évfolyamot az ISCED 2. szintjébe).

Az egynél több ISCED-szintre kiterjedő program besorolásához a programon belüli meglévő átjárási pontokat – szakaszokat vagy rész-képesítéseket – kell felhasználni a program évfolyamainak a megfelelő ISCED-szintekhez való hozzárendeléséhez. Ha ilyen átmeneti pont nem létezik, az ISCED-szint tipikus kumulatív időtartama nyújt útmutatást az ISCED-szintek közötti törésvonalak meghatározásához.

Több ISCED-szintre kiterjedő programok általában nem nyújtanak képzést az alsóbb ISCED-szint végén. Ezekben az esetekben más kritériumok is alkalmazhatók, például az alacsonyabb ISCED-szinten besorolt utolsó évfolyam elvégzése vagy a magasabb ISCED-szinten történő továbbtanulásra való jogosultság megszerzése.

Az ISCED-szinteken átívelő programok esetében a beiratkozottak számát ISCED-szintenként kell jelenteni, a megkülönböztetés általában az évfolyam vagy a tanév alapján történik. Előfordulhat, hogy a pénzügyi és emberi erőforrásokat szintenként (vagy szintcsoportok szerint) kell megbecsülni. Az új belépők vagy a végzetek jelentésekor a program által lefedett valamennyi szintet külön kell figyelembe venni.

Az ISCED-szintek időtartamára vonatkozó kritériumok teljesítése érdekében szükség lehet két vagy több egymást követő program besorolására ugyanazon az ISCED-szinten, ha csak az összesített időtartam felel meg a minimális időtartam kritériumainak. Ilyen esetekben az oktatási rendszerben az elsőből a másodikba vagy az azt követő programba történő továbbjutás nem tükröződik a végzetek ISCED-szint szerinti adatszolgáltatásban, azonban a jelentésekben lehetőség van az elismert közbenső középfokú képzési alkategóriák használatára: 1.) „a szint részleges teljesítése” az ISCED 2. és 3. szintje esetében vagy 2.) „a szintet nem teljesítette” más ISCED-szintek esetében.

Az egy ISCED-szintet alkotó, két vagy több egymást követő program külön figyelmet igényel. A beiratkozottak esetében az adott szint összes programjára beiratkozott létszámát jelenteni kell. A belépőkre vonatkozó adatok esetében csak azokat kell figyelembe venni, akik az adott ISCED-szint első programjába először lépnek be, míg a végzetekre vonatkozó adatok esetében csak azokat kell, akik az adott szintet alkotó programok sorából az utolsót teljesítik. Az iskolai végzettség szempontjából az utolsó program elismert sikeres befejezése számít a szint teljesítésének. Az ISCED-szinten belüli korábbi programok elismert sikeres befejezését a „szint részleges teljesítése” vagy „a szintet nem teljesítette” alkategóriákként kell jelenteni.

A moduláris programok lehetővé teszik a tanulók/hallgatók számára, hogy az oktatás tartalmát rugalmasan, különféle kurzusok vagy modulok kombinálásával állítsák össze. A modulok kombinációja akkor tekinthető oktatási programnak, ha megfelel az oktatási program ISCED definíciójának. Az oktatási programot alkotó modulok összes résztvevőjét a programba beiratkozottaknak kell tekinteni, még akkor is, ha csak néhány olyan modult tanulnak, amelyek önmagukban rövidebbek, mint az adott ISCED-szint tipikus időtartama. A moduláris program akkor tekinthető sikeresen befejezettnek, ha az oktatási programhoz szükséges számú és típusú modult sikeresen elvégezték.

4. Az oktatás fogalma az ISCED-ben

Az ISCED 2011-osztályozás mindazokat a formális és a nem formális oktatási programokat foglalja magába, amelyekbe az egyén élete folyamán bekapcsolódhat. Az iskolai végzettség mérésékor az egyes nemzeti oktatási hatóságok által elismert képesítéseket (formális vagy nem formális oktatási program sikeres teljesítése, vagy informális tanulási tevékenység során megszerzett ismeretek elismertetése) figyelembe veszi. Az ISCED nem terjed ki az informális, véletlenszerű vagy esetleges tanulásra, valamint a nemzeti hatóságok által el nem ismert képesítésekre. A formális és a nem formális oktatás számos olyan oktatási programot ölel fel, amelyek a nemzeti oktatási rendszer részei, mint például kötelező oktatás, hagyományos oktatás, második esély programok, írás-olvasást oktató programok, felnőttképzés, továbbképzés, online és távoktatás, tanulószervező gyakorlati képzés, technikai vagy szakmai oktatás, képzés vagy sajátos nevelési igényűek részére biztosított oktatás.

A **formális oktatás** olyan intézményesített, szándékos, állami szervezetek és államilag elismert magánszervezetek által nyújtott oktatás, amely egy ország formális oktatási rendszerét jelenti. A formális oktatási programokat az illetékes nemzeti oktatási hatóságok vagy ezek megfelelői (pl. a nemzeti hatósággal vagy annak alárendelt szakhatóságaival együttműködő egyéb intézmények) ismerik el. A formális oktatás fogalma alatt többnyire az iskolarendszerű oktatást értjük. A szakmai oktatást, a sajátos nevelési igényű tanulók oktatását és a felnőttképzés egyes részeit gyakran a formális oktatási rendszer részeként határozzák meg. A formális oktatási intézmények által kiadott képesítéseket definíció szerint államilag elismert képesítésként értelmezik, ezért azok az ISCED hatálya alá tartoznak. Az intézményesített oktatás akkor valósul meg, amikor egy szervezet strukturált oktatási környezetet teremt, például olyan tanuló-tanár kapcsolatokat és/vagy interakciókat biztosít, amelyeket kifejezetten az oktatás és a tanulás céljára terveztek.

A formális oktatás általában olyan oktatási intézményekben folyik, amelyek célja a tanulók, hallgatók nappali oktatásának/képzésének biztosítása egy egymásra épülő tanulmányi rendszerben. Ezt nevezzük kötelező oktatásnak, amelyet az egyének formális oktatásaként szokás definiálni a munkaerőpiacra történő első belépésük előtt, amikor általában az egyének nappali oktatásban részesülnek.

A formális oktatás ugyanakkor magában foglalja a valamennyi korosztály részére biztosított oktatást is, amennyiben ezen oktatási programok tartalma és az általuk megszerzhető képesítés egyenértékű a kötelező oktatás révén biztosított képzéssel és a kibocsátott képesítéssel. A részben a munkahelyeken megvalósuló programok szintén formális oktatásnak tekinthetők, ha azok a nemzeti oktatási hatóságok által elismert vagy azzal egyenértékű képesítéshez vezetnek. Utóbbi programokat gyakran az oktatási intézmények és a munkaadók együttműködésének keretében nyújtják (pl. tanulószervező gyakorlati képzés).

A formális oktatáshoz hasonlóan, de az informális, véletlenszerű vagy esetleges tanulástól eltérően a **nem formális oktatás** is olyan oktatás, amely intézményesített, szándékos és az oktatást nyújtó által tervezett. A nem formális oktatás a formális oktatás alternatívája és/vagy kiegészítője az egyén egész életén át tartó tanulásának folyamatában. Gyakran azért szervezik ezeket a programokat, hogy mindenki számára garantálják az oktatáshoz való hozzáférést. Különböző életkorú egyéneknek nyújtják, de nem feltétlenül egymásra épülő tanulmányok formájában. Ezek a programok lehetnek rövid időtartamúak és/vagy alacsony intenzitásúak, általában rövid tanfolyamok, workshopok vagy szemináriumok formájában vannak megszervezve. A nem formális oktatási programok által megszerzhető képesítések többnyire olyan képesítések, amelyeket az illetékes nemzeti oktatási hatóságok nem ismernek el formális vagy azzal egyenértékű képesítésnek. Ezek a programok gyakran egyáltalán nem vezetnek képesítéshez. Ugyanakkor a formálisan elismert képesítések megszerzhetőek bizonyos nem formális oktatási programokban való kizárólagos részvétel révén is: ez gyakran akkor fordul elő, amikor a nem formális oktatási program a más formában megszerzett kompetenciákat egészíti ki.

A nem formális oktatás kiterjedhet a felnőtt- és fiatalkori írástudatlanság felszámolására irányuló, a korai iskolaelhagyók részére szervezett, a társadalomba való beilleszkedést segítő képzési programokra, a szakmaspecifikus készségek fejlesztésére, valamint a társadalmi vagy kulturális fejlesztési programokra egyaránt. Magában foglalhatja a meglévő képesítések és készségek fejlesztését vagy adaptálását célzó

munkahelyi képzési programokat, a munka nélküli vagy az inaktív egyének képzési programjait, illetve bizonyos esetekben a formális oktatás és képzés alternatív oktatási útjait egyaránt. Magában foglalhatja az önfejlesztés céljából folytatott tanulási tevékenységeket is, amelyek nem feltétlenül kapcsolódnak a munkavégzéshez.

A nem formális oktatási program teljesítése és/vagy a nem formális képesítés általában nem biztosít felsőbb szintű oktatáshoz való hozzáférést, kivéve, ha azt az illetékes nemzeti oktatási hatóságok a formális oktatási rendszerben validálták, és elismerték.

Az ISCED 2011-ben statisztikai szempontból egyértelmű különbség van a formális és a nem formális oktatás között. Az ISCED 2011-osztályozás a tartalom és/vagy az ebből eredő képesítések egyenértékűségének kritériumait javasolja a nem formális oktatási programok osztályozásához.

Jelenleg az oktatással kapcsolatos nemzetközi adatgyűjtési gyakorlatok (téreképek, felmérések, népszámlálások stb.) elsősorban a formális oktatásra összpontosítanak.

Az **informális tanulás** az oktatásban való részvétel esetében nem tartozik az ISCED 2011-osztályozásának hatálya alá, az iskolai végzettség szintjének meghatározásakor ugyakkor az informális tanulás révén elismert képesítéseket figyelembe veszik. Az informális tanulást olyan tanulási formákként definiálják, amelyek szándékosak vagy tudatosak, de nem intézményesítettek. Következésképpen kevésbé szervezett és kevésbé strukturált, mint a formális vagy a nem formális oktatás. Az informális tanulás magában foglalhat olyan tanulási tevékenységeket, amelyek a családban, a munkahelyen, a helyi közösségben és a mindennapi életben valósulnak meg, amelyet az egyén saját maga, a család vagy a társadalmi érintkezés irányít. A formális és a nem formális oktatáshoz hasonlóan az informális tanulás is megkülönböztethető a véletlenszerű vagy esetleges tanulástól.

Az ISCED kizárja a **véletlenszerű vagy esetleges tanulást** is, vagyis a tanulás nem szervezett formáit, illetve a nem tanulási célú kommunikációt. Az esetleges vagy véletlenszerű tanulás a mindennapi tevékenységek, események vagy kommunikáció melléktermékeként fordulhat elő, amik nem szándékos oktatási vagy tanulási tevékenységként jelentkeznek. Ilyen lehet az a típusú tanulás, amely egy értekezlet során, egy (nem oktatási célú) rádióműsor hallgatása vagy televíziós adás nézése közben valósul meg.

5. Az osztályozás változói

Az ISCED fő osztályozási változói a szint és képzési terület.

Az ISCED-szinteken belül a programokat és képezéseket további kiegészítő dimenziók szerint lehet tovább bontani, mint például a **programorientáció, az ISCED-szint teljesítése, a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége, valamint az adott oktatási programnak, képezésnek a nemzeti képezési keretrendszerben elfoglalt helye**. Nem minden kiegészítő dimenzió érvényes minden ISCED-szintre. Az ISCED 0. szintje esetében a program típusa és a megcélzott korcsoport jelenti a kiegészítő dimenziókat.

A programoknak és képezéseknek egyéb leíró jellemzői és tulajdonságai is lehetnek, például az oktatási szolgáltatást nyújtók, az oktatási környezet, oktatási helyszín, az intézményi jellemzők, az oktatás módja, a résztvevők típusa vagy a részvétel módja. Ezek a jellemzők ugyan nem szerepelnek az ISCED-ben kiegészítő dimenzióként, de sok országban fontos szerepet töltenek be a programok megkülönböztetésében.

Szintek

Az ISCED az oktatás szintjeit sorbarendezett kategóriák mentén határozza meg.

Az osztályozás a szinteket a tanulási tapasztalatok fokozatossága, valamint az egyes programok által átadni tervezett ismeretek, készségek és kompetenciák mentén csoportosítja. Az ISCED-szint fogalma tükrözi az oktatási programok tartalmi összetettségének mértékét és specializáltságát, az alapvetőtől a komplexig. Az oktatás szintje tehát olyan fogalom, amely azon a feltételezésen alapul, hogy az oktatási programokat sorrendi függőségben álló kategóriákba lehet sorolni: minél komplexebb az oktatási program, annál magasabb az oktatás szintje.

Az oktatási programok besorolása szintek szerint az oktatási rendszerekben rendelkezésre álló tanulmányi utak teljes skáláját hivatott tükrözni. Az oktatási rendszerek többsége az ISCED 0/1. és ISCED 8. szintje közötti számos lehetséges utat kínál. Az egyének sokféleképpen rendezhetik tanulmányaik előrehaladását, mivel az oktatási rendszerek több elágazási utat, alternatív programot és második esélyt biztosítanak.

Az ISCED-osztályozás sokféle kritériumot tartalmaz, amely segít besorolni az adott oktatási programot a megfelelő ISCED-szintre. A kritériumok lehetnek fő és kiegészítő jellegűek. A fő kritériumoknak mindenképp teljesülnie kell az adott oktatási program esetében az adott ISCED-szinten, a kiegészítő kritérium azonban az adott ISCED-szinten belül nem feltétlenül minden oktatási programra érvényes. A programok besorolásának elsődleges kritériuma az oktatási tartalom összetettsége és részletezettsége, valamint az, hogy a tartalom hogyan tükröződik a kiegészítő kritériumokban. A tanulmányi tartalom helyettesítésére az intézmény típusa szerinti megkülönböztetés nem használható, például ha az ISCED 4. szintjébe tartozó programokat olyan intézmények is biztosíthatnak, amelyek általában ISCED 5. vagy ISCED 6. szintjébe tartozó programokat nyújtanak, az adott ISCED 4. szintjébe tartozó programot nem sorolhatjuk az ISCED 5. vagy ISCED 6. szintjére.

Orientáció

A program orientációját az ISCED 2–5. szintjein, illetve lehetőségképpen az ISCED 6–8. szintjein különböztetjük meg. Két kategóriája: általános oktatás és szakmai oktatás, a felsőfokú oktatás ISCED 6-8. szintje elméleti orientáció („academic”) és gyakorlati orientáció („professional”). Utóbbi definíciók kidolgozása jelenleg folyamatban van.

Az **általános oktatás** olyan oktatási programokat jelent, amelyek célja a tanulók általános ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése, valamint az írás-olvasási és számolási készségek fejlesztése, felkészítés az emelt szintű tanulmányokra ugyanazon vagy egy magasabb ISCED-szinten, és az egész életen át tartó tanulás alapjainak megteremtése. Az általános oktatás magában foglalja azokat az oktatási programokat, amelyek célja a szakképzési programokra való felkészítés, ezen programok

ugyanakkor nem készítenek fel egy adott szakmára vagy szakmák- és foglalkozások csoportjára, és nem vezetnek közvetlenül a munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítés megszerzéséhez.

A **szakmai oktatás** olyan oktatási programokat jelent, amelyek célja az adott foglalkozásra, szakmára, vagy ezek csoportjaira jellemző ismeretek, készségek és kompetenciák közvetítése. Ezek a programok tartalmazhatnak munkahelyi képzési elemeket, például tanulószervezéses gyakorlati képzések formájában. Ezeknek a programoknak a sikeres befejezése munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítésekhez vezet.

A szint teljesítése és a magasabb szintű programon való továbbtanulás lehetősége

Az oktatási program sikeres teljesítésének követelményeit, azaz a tanulási cél elérését általában a programleírások rögzítik, amelyek jellemzően a következőket tartalmazzák:

- részvételi követelmények (felvétel és részvétel); és/vagy
- a várható ismeretek, készségek és kompetenciák igazolt megszerzése.

Az oktatási program tanulási célját képező ismeretek, készségek és kompetenciák megszerzését általában a következők igazolják:

- záró-, tantervi vizsgák vagy vizsgasorozatok;
- meghatározott számú kreditek összegyűjtése; vagy
- a megszerzett ismeretek, készségek és kompetenciák sikeres formális értékelő elismerése.

A formális oktatásban az adott program sikeres teljesítése általában olyan képesítést eredményez, amelyet a nemzeti oktatási hatóságok elismernek.

- Az ISCED 1. és 2. szintjébe tartozó (és esetenként az ISCED 3. vagy 4. szintjébe tartozó) oktatási programok nem mindig zárulnak képesítéssel. Ezekben az esetekben a képesítés helyett más kritériumokat kell alkalmazni a sikeres teljesítés meghatározásához (pl. a program teljes utolsó évében részt vett-e az adott egyén stb.)
- Az ISCED 1–3. szintjébe tartozó programok sikeres elvégzése mindig az adott szint teljesítésének tekinthető, ha a megszerzett végzettség célja, hogy közvetlen továbbhaladást biztosítson egy magasabb ISCED-szinten. Az ISCED 3. szintje esetében a „magasabb ISCED-szint” az ISCED 5., 6. vagy 7. szintjeit jelenti. A végzettségek akkor is magasabb ISCED-szintre való jogosultságként értelmezendők, ha ez a jogosultság a magasabb ISCED-szintű programoknak csak egy részére korlátozódik.
- Az ISCED 4–8. szintjébe tartozó programok sikeres elvégzése a szint teljesítésének számítanak. Azonban az iskolai végzettség szempontjából a programok befejezése előtt megszerzett elismert képesítéseket (pl. program egy szakaszának sikeres befejezésével megszerzett részképesítéseket) az alacsonyabb ISCED-szinten kell besorolni.

Az oktatási programok és a megfelelő képesítések az ISCED 2. és 3. szintjén négy alkategóriával különböztethető meg:

- 1-es alkategória: nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást;
- 2-es alkategória: elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást;
- 3-as alkategória: elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást; és
- 4-as alkategória: elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást.

Az olyan ISCED 2. vagy 3. szintjébe tartozó programok sikeres befejezését, amelyek nem teszik lehetővé a magasabb ISCED-szintű programokon való közvetlen továbbtanulást, a szint teljesítésnek vagy részleges teljesítésének kell tekinteni, ha a program megfelel az alábbi kritériumoknak:

- az adott ISCED-szinten a program időtartama legalább 2 év; és
- a program az ISCED 1. szintje kezdete óta eltelt kumulatív időtartama az ISCED 2. szintjébe tartozó programok esetében legalább 8 év, az ISCED 3. szintjébe tartozó programok esetében pedig legalább 11 év.

A rövidebb programok sikeres befejezése mindkét ISCED-szinten csak a program, és nem a szint sikeres befejezésének számít. Az iskolai végzettség szempontjából a rövidebb programok sikeres befejezésével megszerzett elismert képesítéseket alacsonyabb ISCED-szinten kell besorolni, mint maga a program.

Azokat a programokat, amelyek nem felelnek meg a tartalom, a minimális időtartam és/vagy a kumulatív időtartam kritériumainak, az 1-es kategóriába kell sorolni (nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást).

Azokat a programokat, amelyek megfelelnek a tartalom, a minimális időtartam és a kumulatív időtartam kritériumainak, és amelyek ugyanazon az ISCED-szinten egy programsorozat részét képezik (de a programok sorában nem az utolsó programok), és ezért nem biztosítanak közvetlen hozzáférést egy magasabb ISCED-szinthez, a 2-es kategóriába (elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást) kell sorolni.

A tartalom, a minimális időtartam és kumulatív időtartam kritériumainak megfelelő záróprogramokat a 3-as kategóriába kell sorolni (elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást). Az ilyen programok általában közvetlenül a munkaerőpiac szempontjából releváns képesítésekhez vezetnek. Ezenkívül az ISCED 3. szintjébe tartozó programokat, amelyek csak az ISCED 4. szintjébe tartozó programokon teszik lehetővé a továbbtanulást, szintén a 3-as kategóriába kell sorolni.

Azokat a programokat, amelyek lehetővé teszik a felsőoktatásban (az ISCED 5., 6. vagy 7. szintjei valamelyikén) való közvetlen továbbtanulást, a 4-es kategóriába kell sorolni (elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást).

A résztvevők egy meghatározott csoportjainak (felnőtteknek vagy sajátos nevelési igényűeknek) szóló programok rövidebb vagy hosszabb időtartamúak lehetnek, mint egy adott ISCED-szint hagyományos oktatásának hasonló programjai. A program sikeres befejezése azonban csak akkor számít a szint teljesítésének, ha a megszerzett képesítés azonos szintű ismeretek, készségek és kompetenciák megszerzését jelenti, mint az adott szint tipikus oktatási programja.

Sikeres befejezés nélkül a programban való részvétel nem minősül a szint teljes vagy részleges teljesítésének, és az ISCED 0. és 1. szintje kivételével nem vehető figyelembe az iskolai végzettség szintjének meghatározásakor. Így azoknak az iskolai végzettségi szintje, akik nem teljesítik sikeresen az adott programot, végzettségüket tekintve az adott programba való belépés előtti ISCED-szinten maradnak.

Míg a szint elvégzésének kritériumai a sikeres teljesítésre vonatkoznak, és így csak közvetlenül alkalmazhatók az egyénekre, addig az oktatási programokat összességében a szint besorolás esetében a lehető legmagasabb szintbe kell besorolni, arra a szintre, amelyre az adott programot eredetileg tervezték, még akkor is, ha néhány résztvevő nem fogja megszerezni az adott szintű végzettséget.

A nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt hely

Az ISCED 6. és 7. szintjébe tartozó programokat a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helyük szerint kell figyelembe venni, a felsőoktatásba új belépők és első végzettséget szerzők számbavétele érdekében. Azokat az ISCED 6. szintjébe tartozó programokat, amelyek nem igényelnek más,

előzetesen befejezett 6. szintjébe tartozó programot belépési feltételként, az ISCED 6. szintjébe tartozó végzettséghez vezető programként kell besorolni. A többi, az ISCED 6. szintjébe tartozó programot második vagy további végzettséghez vezető programként kell meghatározni.

Azokat az ISCED 7. szintjébe tartozó programokat, amelyek nem igényelnek előzetesen befejezett 6. vagy másik 7. szintbe tartozó programot belépési feltételként, első végzettséghez vezető 7. szintbe tartozó programként kell besorolni, a többi 7. szintbe tartozó programot pedig második vagy további végzettséghez vezető programként kell meghatározni.

Időtartam és kumulatív időtartam kritériuma

Az időtartam kritériuma fontos a programok szintek szerinti besorolása során. Az ISCED a formális oktatási programok esetében a következő időtartományokat határozza meg:

- Az ISCED 0. szintje: nincs időtartam-kritérium, ugyanakkor a programnak legalább napi 2 óra és évente 100 napnak megfelelő oktatási tevékenységet kell tartalmaznia.
- Az ISCED 1. szintje: a program időtartama általában 4 és 7 év között változik. A leggyakoribb időtartam 6 év.
- Az ISCED 2. szintje: a program időtartama általában 2 és 5 év között változik. A leggyakoribb időtartam 3 év.
- Az ISCED 3. szintje: a program időtartama általában 2 és 5 év között változik. A leggyakoribb időtartam 3 év.
- Az ISCED 4. szintje: a program időtartama általában 6 hónaptól 2-3 évig változik.
- Az ISCED 5. szintje: a program időtartama általában 2-3 év.
- Az ISCED 6. szintje: a program időtartama általában 3 és 4 év közötti vagy annál hosszabb, ha közvetlenül az ISCED 3. szintjét követi, illetve 1-2 év, ha egy másik 6. szintbe tartozó programot követ.
- Az ISCED 7. szintje: a program időtartama általában 1 és 3 év közötti, ha az ISCED 6. szintjét követi, illetve 5 és 7 év között változik, ha közvetlenül az ISCED 3. szintjét követi. és
- Az ISCED 8. szintje: a program időtartama legalább 3 év.

A kumulatív időtartam esetében a következő tartományokat határozza meg az osztályozás:

- az ISCED 1–2. szintje együtt: a tipikus kumulatív időtartam 9–10 év, de 8 és 11 év között változhat, és
 - az ISCED 1–3. szintje együtt: a tipikus kumulatív időtartam 12 év, de 11 és 13 év között változhat.
- A felsőoktatásba való belépéshez az ISCED 1–3. szintjein való, legalább 11 év oktatási időtartamára van szükség.

Az időtartam kritériumainak a nem teljes idős vagy moduláris programokra történő alkalmazásakor az elméleti programidőtartamot teljes munkaidős egyenértékesben kell mérni.

Alapelv, hogy a programok osztályozásakor a leggyakoribb vagy tipikus időtartamot kell figyelembe venni. A nemzetközi kategóriáknak megfelelő nemzeti szintek közötti átjárási pontok meghatározását elsősorban az oktatási programok tartalma, nem pedig az (összesített) időtartama határozza meg.

6. Az adatok típusa

Az ISCED-osztályozást leggyakrabban a résztvevőkre, a belépőkre, a végzettekre és az iskolai végzettségekre vonatkozó statisztikák előállításánál használják.

Beiratkozottak, résztvevők, új belépők

A beiratkozás, a részvétel és az új belépők pontos mérése érdekében a tanulókat/hallgatókat ISCED-szintekbe, kategóriákba és alkategóriákba kell sorolni. A besorolás a program jellemzői mentén történik és nem az intézményi kontextus vagy az egyes tanulók jellemzői alapján.

Az adott ISCED-szintre újonnan belépőket meg kell különböztetni az oktatási programokban már bentlévőktől. A több ISCED-szintet felölelő programok esetében a magasabb ISCED-szint első évfolyamába belépőket az adott ISCED-szinten új belépőnek kell tekinteni, annak ellenére, hogy nemzeti szempontból a tanulók egy már megkezdett program folytatói.

Végzettek

Egy adott ISCED-szinten végzettek közé tartoznak azok, akik sikeresen elvégezték a szint (teljes) teljesítéséhez szükséges oktatási programot.

A végzetteket csak egyszer szabad számba venni a sikeresen befejezett legmagasabb szintű program esetében. Ez különösen fontos a középfokú és a felsőfokú oktatás esetében, ahol ugyanazon az ISCED-szinten belül programok sorozata is követheti egymást.

Iskolai végzettség

Az egyén iskolai végzettségét az általa befejezett legmagasabb oktatási program ISCED-szintje határozza meg. Gyakorlati szempontból az iskolai végzettséget általában a legmagasabb sikeresen befejezett oktatási programhoz szokás mérni, a teljesítést pedig általában valamilyen elismert képesítés igazolja.

A nemzeti oktatási hatóságok a formális oktatási képesítésekkel egyenértékűnek ismerhetik el a nem formális oktatási képesítéseket vagy az informális tanulás útján megszerzett validált készségeket.

Az iskolai végzettség ISCED-definícióját meg kell különböztetni az egyén oktatási eredményeihez kapcsolódó egyéb fogalmaktól. Az egyén oktatási eredményei közé tartozhatnak sikeres befejezés nélküli tanulmányok, vagy az egyén tényleges tudása, képességei, kompetenciái, amelyeket csak szabványosított teszttel lehet meghatározni vagy az oktatásban eltöltött évek alapján lehet rá következtetni.

Azokat, akik az adott oktatási program egy részében vesznek csak részt, vagy nem teljesítik az adott program kimeneti követelményeit (pl. érettségi vizsgával végződő program esetében nem tesznek érettségi vizsgát), az adott program szempontjából nem lehet sikeresen végzetteknek tekinteni. Végzettségük az adott programra való belépés előtti sikeresen befejezett legmagasabb ISCED-szint szerinti végzettség marad.

Az iskolai végzettség osztályozása szempontjából az ISCED 0. szintjének más jelentése van, mint az oktatási programok osztályozásában. A végzettség esetében az ISCED 0. szintje azt jelenti, hogy az egyén nem teljesítette sikeresen az ISCED 1. szintjét. Ide tartoznak azok is, akik soha nem vettek részt intézményes nevelésben, vagy kisgyermekkorú nevelés-oktatásban vettek részt, vagy azok, akik alapfokú (elemi) oktatásban részt vettek, de a szint sikeres teljesítése nélkül.

Az iskolai végzettség besorolása a befejezett (vagy részben befejezett) ISCED-szint, a programorientáció és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége szerint történhet. Ha egy személy többször is sikeresen teljesítette ugyanazt az ISCED-szintet (például két különböző program révén), akkor a legkésőbb megszerzett képesítés jellemzőit kell figyelembe venni.

Az iskolai végzettséggel kapcsolatos statisztikák időben jelentősen változhatnak. Az iskolai végzettséggel kapcsolatos mutatók összehasonlíthatósága miatt az iskolai végzettséget az oktatási programok jellemzői és a sikeres befejezéskor elismert képesítések alapján kell osztályozni.

7. Az ISCED-osztályozás és kódolási rendszer

Az ISCED-osztályozás az oktatási programok (ISCED-P) és az iskolai végzettségek (ISCED-A) párhuzamos kódolási rendszereit jelenti. Mindkét osztályozásban kilenc szintet, azokon belül pedig kiegészítő dimenziók mentén adott esetben további kategóriákat és alkategóriákat hazároztak meg. A kategóriák és alkategóriák nem minden kombinációja létezik vagy terjedt el jelenleg.

1. tábla ISCED-kód első számjegy - szintek

ISCED-programok (ISCED-P)		ISCED-végzettségek (ISCED-A)	
0	Kisgyermekkorai nevelés	0	Alapfokú (elemi) iskolai végzettségnél alacsonyabb
1	Alapfokú (elemi) oktatás	1	Alapfokú (elemi) iskolai végzettség
2	Alsó középfokú oktatás	2	Alsó középfokú végzettség
3	Felső középfokú oktatás	3	Felső középfokú végzettség
4	Középfok utáni nem felsőfokú oktatás	4	Középfok utáni nem felsőfokú végzettség
5	Rövid képzési idejű felsőfokú képzés	5	Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség
6	Alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés	6	Alapfokozatú (BA/BsC) vagy azzal egyenértékű végzettség
7	Mesterképzés (MA/MsC) vagy azzal egyenértékű képzés	7	Mesterfokozatú (MA/MsC) vagy azzal egyenértékű végzettség
8	Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű képzés	8	Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű fokozat
9	Máshová nem sorolt (m. n. s.) oktatás, képzés	9	Máshová nem sorolt (m. n. s.) végzettség

2. tábla ISCED-kód második számjegy - kategóriák¹

ISCED-programok (ISCED-P)		ISCED-végzettségek (ISCED-A)	
0	További besorolás nélkül	0	További besorolás nélkül
1	Koragyermekkorai fejlesztés	1	Nem vett részt intézményes nevelésben, oktatásban
2	Iskoláskor előtti nevelés	2	Kisgyermekkorai nevelés-oktatásban vett részt
3	Nem használt	3	Alapfokú (elemi) oktatásban vett részt, a szint teljesítése nélkül
4	Általános oktatás / elméleti orientáció	4	Általános képesítés / elméleti orientáció
5	Szakmai oktatás / gyakorlati orientáció	5	Szakképesítés / gyakorlati orientáció
6	Meghatározott orientáció nélkül ²	6	Meghatározott orientáció nélkül ³
7	Nem használt	7	Nem használt
8	Nem használt	8	Nem használt
9	Máshová nem sorolt (m. n. s.) oktatás, képzés	9	Máshová nem sorolt (m. n. s.) végzettség

1. Programok: az ISCED 0. szintje esetében a program típusa, az ISCED 2–8. szintjei esetében a program orientációja, az ISCED 1. szintje esetében további besorolás nélkül.
Végzettségek: az ISCED 0. szintje esetében részvétel, az ISCED 2–5. szintjei esetlén a program orientációja, az ISCED 1. és 6–8. szintjei esetében további besorolás nélkül.
2. Az ISCED 6–8. szintjébe tartozó programok esetében használt.
3. Az ISCED 5–8. szintjébe tartozó végzettségek esetében nem használt.

3. tábla ISCED-kód harmadik számjegy – alkategóriák¹

ISCED-programok (ISCED-P)		ISCED-végzettségek (ISCED-A)	
0	További besorolás nélkül	0	További besorolás nélkül ²
1	A program sikeres befejezése nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást	1	Nem használt
2	A program sikeres befejezése elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást	2	A szintet részlegesen teljesítette, de magasabb ISCED-szinten közvetlenül tovább nem tanulhat
3	A program sikeres befejezése elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást ³	3	A szintet teljesítette, de magasabb ISCED-szinten közvetlenül tovább nem tanulhat ³
4	A program sikeres befejezése elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást ^{3,4}	4	A szintet teljesítette és magasabb ISCED-szinten közvetlenül továbbtanulhat ^{3,5}
5	Első alapképzésű vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (3–4 év)	5	Nem használt
6	Első végzettséghez vezető hosszú program – alapképzés vagy mesterképzés, vagy azokkal egyenértékű képzés	6	Nem használt
7	Második vagy további végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő) – alapképzés vagy mesterképzés, vagy azokkal egyenértékű képzés	7	Nem használt
8	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (mesterképzést vagy azzal egyenértékű programot követő)	8	Nem használt
9	Máshová nem sorolt (m. n. s.) oktatás, képzés	9	Máshová nem sorolt (m. n. s.) végzettség
<p>1. Programok: az ISCED 2–5. és 8. szintjei esetében a szint teljesítése/továbbhaladás, az ISCED 6–7. szintjei esetében a nemzeti képzési keretrendszerben elfoglalt hely, az ISCED 0–1. szintjei esetében további besorolás nélkül. Végzettségek: az ISCED 2–4. szintjei esetében a szint teljesítése/továbbhaladás, az ISCED 0–1, illetve 5–8. szintjei esetében további besorolás nélkül.</p> <p>2. Az ISCED 1. és 5–7. szintjein magában foglalja a magasabb ISCED-szinten sikeresen befejezett olyan programokat, amelyek nem elegendők az adott (magasabb) ISCED-szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez.</p> <p>3. Az ISCED 3. szintje esetében a magasabb ISCED-szintű program az ISCED 5–7. szintjeinek programjait jelenti.</p> <p>4. Az ISCED 5. és 8. szintjén minden (teljes) programot 4-es alkategóriába kell sorolni függetlenül attól, hogy lehetővé teszi-e a magasabb ISCED-szinten való továbbtanulást vagy sem.</p> <p>5. Az ISCED 2–4. szintjen magában foglalja a magasabb ISCED-szinten sikeresen befejezett olyan programokat, amelyek nem elegendők az adott (magasabb) ISCED-szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez.</p>			

8. ISCED-szintek

Az egyes ISCED-szintek jellemzőit tartalmazó részek a következő szerkezet szerint épülnek fel:

- A. Főbb jellemzők:** a különböző programok célkitűzései, az oktatás szervezésének módja (a tanítási-tanulási folyamat jellemzői, az értékelés módja ahol értelmezhető), az adott programra való belépési követelmények.
- B. Osztályozási kritériumok:** az oktatási program osztályozása során az adott ISCED-szinten figyelembe veendő fő és a kiegészítő kritériumok.
- C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások:** További iránymutatások a programok besorolására vonatkozóan.
- D. Kiegészítő dimenziók:** az egyes programok megkülönböztetésére használt programorientációra, a szint teljesítésére és a magasabb ISCED-szintű programokhoz való hozzáférésre, a program időtartamára, a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helyre vonatkozó kiegészítő dimenziók.
- E. Az ISCED-szinten található egyéb programok:** a kevésbé tipikus vagy nem formális oktatási programok felsorolása (pl. sajátos nevelési igényűek, második esély vagy felnőttoktatás programjai), amelyek nem teljesítenek minden besorolási kritériumot (pl. a tipikus belépési életkort), de egyenértékűek az adott ISCED-szinten a többi programmal.
- F. Oktatási programok osztályozása:** az oktatási programhoz rendelt szintek, kategóriák és alkategóriák részletes ismertetése.
- G. Iskolai végzettségek osztályozása:** a képesítésekhez rendelt ISCED-végzettségi szintek, kategóriák és alkategóriák részletes ismertetése.

Az ISCED 0. szintje: kisgyermekkorai nevelés

A. Főbb jellemzők

Az ISCED 0. szintje („kisgyermekkorai nevelés”) programjait általában holisztikus megközelítéssel tervezik meg, a gyermekek korai kognitív, fizikai, társadalmi és érzelmi fejlődésének támogatására. Ezen programok célja, hogy a kisgyermekek részére a családi környezetén kívüli szervezett oktatást biztosítsanak. Az ISCED 0. szintje azokra a kisgyermekkorai programokra vonatkozik, amelyek szándékos oktatási tartalommal rendelkeznek. E programok célja az iskolában és a társadalomban való részvételhez szükséges szocioemocionális készségek fejlesztése, valamint az iskolai felkészültséghez szükséges képességek egy részének fejlesztése és a gyermekek felkészítése az alapfokú (elemi) oktatásba való belépéshez.

Az ISCED 0. szintje magában foglalja a hároméves korig tartó koragyermekkorai nevelést (0–2 éves korosztály részére), valamint a hároméves kortól az alapfokú (elemi) oktatásba való belépésig tartó iskoláskor előtti nevelést.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) A program oktatási tartalma
- b) Az intézményi környezet
- c) A program célcsoportja
- d) A program intenzitása/időtartama

Kiegészítő kritériumok

- a) A foglalkoztatottak végzettsége
- b) A szabályozó környezet megléte
- c) Tipikusan nem része a kötelező oktatásnak

A kora gyermekkorai fejlesztés (az ISCED 01. szintje) program jellemzői: a tanulási környezet vizuálisan serkentő és nyelvgazdag, elősegíti az önkifejezést, hangsúlyt fektetve a nyelv elsajátítására és az értelmes kommunikációhoz szükséges nyelvhasználatra. Lehetőség van az aktív játékra, amely során a gyerekek koordinációjukat és motorikus képességeiket felügyelet mellett, a pedagógusokkal interakcióba lépve fejleszthetik. A kizárólag gyermekgondozást (felügyelet, étkezés és egészségügy) nyújtó programok nem tartoznak az ISCED hatálya alá.

Az iskoláskor előtti nevelés (az ISCED 02. szintje) program jellemzői: a kortársakkal és a pedagógusokkal folytatott interakció révén a gyermekek fejlesztik nyelvhasználatukat és szociális készségeiket, elkezdik finomítani logikai és érvelési képességeiket, gondolkodási folyamataikat. Megismerkednek az ábécével és a matematikai fogalmakkal, és ösztönzve vannak a környező világuk és környezetük felfedezésére. A felügyelt durva motorikus tevékenységek (azaz a testmozgásos játékok és egyéb tevékenységek révén) és a játékalapú tevékenységek tanulási lehetőséget biztosítanak számukra a kortársakkal való társas kapcsolatok, a készségek, az autonómia és az iskolára való felkészítés fejlesztéséhez.

Az ISCED 0. szintjébe tartozó programok jellemzően intézményesített programokat jelentenek (iskolákhoz, központokhoz, közösségi vagy otthoni szerveződésekhez kapcsolódnak). Az ISCED 0. szintje a kizárólag otthoni, családi jellegű formációkra nem vonatkozik, amelyek célirányosak lehetnek ugyan, de nem „program szerint” szervezettek (ilyen például a gyermekek informális tanulása szüleiktől, más rokonaiktól vagy barátaiktól).

A koragyermekkorai fejlesztési programok (az ISCED 010. szintje) a 0–2 éves gyermekek számára; az iskoláskor előtti nevelés programjai (az ISCED 020. szintje) a 3 éves és annál idősebb gyermekek részére készültek. Az iskoláskor előtti nevelés program kategóriájának felső korhatára minden esetben az ISCED 1. szintjére való belépés elméleti életkora, azaz az alapfokú (elemi) oktatás kezdő életkora.

Az ISCED 010. és 020. szintjein átívelő integrált koragyermekkorai oktatási programok besorolásai különös figyelmet igényelnek az osztályozás során. Évekre, szakaszokra vagy ciklusokra bontott programok esetében a programot a tartalmi kritériumok alapján kell megbontani az ISCED 010. és 020. szintjei között. Az évekre, szakaszokra vagy ciklusra nem tagolt programokat életkor szerint kell megbontani az ISCED 010. és 020. szintjeire.

Ahhoz, hogy egy program az ISCED-osztályozásnak megfelelően besorolható legyen, az oktatási programnak legalább napi 2 órának és évente 100 napnak megfelelő oktatási tevékenységet kell tartalmaznia. A szakszemélyzet képezésével szemben támasztott követelmények is jó közelítő kritériumként szolgálhatnak a kisgyermekkorai nevelés és a gyermekgondozás programjainak elkülönítésére. További támpontot jelenthet a nemzeti hatóságok által kiadott referencia vagy szabályozási keret megléte, amely irányelveket, szabványokat vagy utasításokat tartalmazhat a kisgyermekek számára nyújtott tanulási lehetőségekről.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Az ISCED 0. és 1. szintjein átívelő oktatási programok besorolása különös figyelmet igényel. Azokban az oktatási rendszerekben, ahol a kisgyermekkorai nevelés egy része az „alapfokú oktatásba” tartozik, csak azokat az évfolyamokat, szakaszokat vagy ciklusokat kell besorolni az ISCED 0. szintjébe, amelyek megfelelnek az osztályozás fő és kiegészítő kritériumainak.

Ha az osztályozási kritériumok alkalmazása nem eredményez egyértelmű határt az ISCED 0. és 1. szintje között, a következőket kell figyelembe venni:

- 1) a szakaszokra osztott, ISCED 0. és 1. szintjein átívelő programok esetében, annak a szakasznak a végét kell átjárási pontként használni, amely a legközelebb van a 6 éves korhoz
- 2) a szakaszokra nem osztott, ISCED 0. és 1. szintjein átívelő programok esetében a 6 év alatti gyermekek oktatását célzó évfolyamokat az ISCED 0. szintjébe, a többi évfolyamot pedig az ISCED 1. szintjébe kell sorolni.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 0. szintjén található programokat a célcsoport életkora (0–2 éves gyermekek, 3 éves és annál idősebb, legfeljebb a kötelező oktatás elméleti kezdő koréve) szerint lehet tovább bontani.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Az ISCED 0. szintje magában foglalja a fent leírt osztályozási kritériumoknak megfelelő, sajátos nevelési igényű gyermekek számára szervezett programokat, a gyermekek életkorától függetlenül.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 0. szintjébe tartozó oktatási programok esetében a 010 kód a koragyermekkorai fejlesztést tartalmazza, a 020 kód pedig az iskoláskor előtti nevelés programját jelenti. Harmadik számjegy szerint megkülönböztetett alkategóriák nincsenek.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség osztályozása során a 0. szintje (alapfokú (elemi) iskolai végzettségnél alacsonyabb) azokra az egyénekre vonatkozik, akik soha nem vettek részt intézményes nevelésben, oktatásban, vagy kisgyermekkorai nevelés-oktatásban (ISCED 0) vettek csak részt, vagy azokra, akik alapfokú (elemi) oktatásban részt vettek, de a szintet nem teljesítették sikeresen.

Az ISCED 1. szintje: alapfokú (elemi) oktatás

A. Főbb jellemzők

Az ISCED 1. szintjébe tartozó vagy alapfokú (elemi) oktatás célja a kisgyermekek alapvető készségeinek megalapozása az írás, az olvasás és a matematika terén, felkészítve őket az alsó középfokú oktatásra. Az oktatási tevékenységeket ezen a szinten (különösen az első évfolyamokon) gyakran témák vagy tágabban értelmezett tanulási területek köré szervezik, gyakran integrált megközelítéssel, konkrét tantárgyi oktatás nélkül. Jellemzően egy tanár foglalkozik a tanulócsoportokkal, aki megszervezi a tanulási folyamatot, de egy osztálynak bizonyos tantárgyak esetében több tanára is lehet.

Ezen a szinten jellemzően az életkor az egyetlen belépési feltétel. A tipikus vagy jogszabály szerinti belépési életkor általában 5 vagy annál idősebb, de 7 évesnél fiatalabb életkor. A legtöbb, az ISCED 1. szintjébe tartozó program hat évig tart, de ez az időtartam négy és hét év között változik az egyes országokban. Az alapfokú (elemi) oktatás általában 10–12 éves korig tart. Az alapfokú (elemi) oktatási programok befejezése után a tanulók az ISCED 2. szintjén (alsó középfokú oktatás) folytathatják tanulmányaikat.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok:

- a) Az alapvető ismeretek, a készségek és a kompetenciák szisztematikus oktatása
- b) A tipikus belépési életkor és időtartam
- c) Jellemzően egy tanár szervezésével megvalósuló tanítás

Kiegészítő kritériumok:

- a) A kötelező oktatás része

Néhány, az ISCED 0. szintjébe tartozó program tartalmazhat írásra, olvasásra és matematikai ismeretekre vonatkozó tudáselemeket, de ezek a programok még nem nyújtanak a gyerekeknek megfelelő jártasságot ezeken a területeken, ezért nem sorolhatók be az ISCED 1. szintjére.

Az ISCED 1. szintjén általában egy tanár felelős egy tanulócsoportért, aki irányítja a tanulási folyamatot, gyakran témák vagy átfogó tanulási területek köré szervezve azt, integrált megközelítéssel, különösen az első tanítási években. Ugyanakkor a tanulócsoportoknak lehetnek egyéb tanárai is, főleg szaktantárgyak esetében. Az ISCED 1. szintjén tanító tanárok általában az alaptantárgyak tekintetében rendelkeznek megfelelő pedagógiai módszertani tudással, ismerettel. (Ezzel szemben az ISCED 2. szintjébe tartozó programokban egy tanulócsoportot több tanár is taníthat a különböző tantárgyi területekre specializálódva, az egyes tantárgyak tekintetében mélyebb tantárgyi ismerettel rendelkezve.)

Az alapfokú (elemi) oktatás kezdete gyakran egybeesik a kötelező oktatás kezdetével, kivéve azokat az oktatási rendszereket, ahol az iskoláskor előtti nevelés egy része vagy egésze már kötelező.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Az ISCED 0. 1., illetve az ISCED 1. és 2. szintjein átívelő oktatási programok besorolása különös figyelmet igényel. Azokban az oktatási rendszerekben, ahol az alapfokú (elemi) oktatás egy legalább 8 évig tartó tanulási folyamatot jelent, csak azokat az évfolyamokat, szakaszokat vagy ciklusokat kell besorolni az ISCED 1. szintjébe, amelyek megfelelnek a szint fő és kiegészítő kritériumainak.

Ha az osztályozási kritériumok alkalmazása nem eredményez egyértelmű határt az ISCED 1. és 2. szintje között, a következőket kell figyelembe venni:

- 1) a szakaszokra osztott, az ISCED 1. és 2. szintjein átívelő programok esetében annak a szakasznak a végét kell az ISCED 1. és 2. szintjei közötti átjárási pontként használni, amely az ISCED 1. szintje megkezdésétől számított 6 évhez közelebb van;
- 2) a szakaszokra nem osztott, az ISCED 1. és 2. szintjein átívelő programok esetében csak az első 6 évet kell az ISCED 1. szintjébe sorolni, a fennmaradó éveket pedig az ISCED 2. szintjébe kell sorolni.

D. Kiegészítő dimenziók

Nincsenek kiegészítő dimenziók.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Az ISCED 1. szintje magában foglalja a sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosított, az alapvető írás, olvasás és matematika készségek szisztematikus oktatását és tanulását biztosító programokat is, a tanulók életkorától függetlenül. Az ISCED 1. szintje tartalmazza a második esély, illetve a reintegrációs programokat is. A résztvevők általában idősebbek, mint az ISCED 1. szintje célkorosztálya, de nem feltétlenül felnőttek. Ezen a szinten szerepelnek azok a formális és nem formális írni-olvasni tudás programjai is, amelyek tartalma összetettségükben hasonlít az alapfokú (elemi) oktatás programjaira, de felnőttek vagy az ISCED 1. szintje tipikus célkorosztályánál idősebb fiatalok számára indulnak.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 1-es szintű összes oktatási program kódja 100. Második vagy harmadik számjegy szerint megkülönböztetett kategóriák vagy alkategóriák nincsenek.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség kódolásakor különös figyelmet kell fordítani azoknak az egyéneknek a besorolására, akik részt vettek az alapfokú (elemi) oktatásban, de nem fejezték azt be.

Az iskolai végzettség szempontjából az ISCED 2. szintjébe tartozó programok elismert képesítései, amelyek nem elegendőek az ISCED 2. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, az ISCED 1. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek (pl. 2 évnél rövidebb időtartamú ISCED 2. szintjébe tartozó programok vagy olyan programok, amelyek összesített időtartama az ISCED 1. szintje kezdete óta kevesebb, mint 8 év).

Az ISCED 0. és 1. szintjébe tartozó programokhoz kapcsolódó iskolai végzettség osztályozási kódjait a 4. tábla mutatja.

4. tábla Az ISCED 0., illetve 1. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjai (ISCED-A)

ISCED-A-szint		Kategória		Alkategória	
0	Alapfokú (elemi) iskolai végzettségnél alacsonyabb	01	Nem vett részt intézményes nevelésben, oktatásban	010	Nem vett részt intézményes nevelésben, oktatásban.
		02	Kisgyermekkorai nevelés-oktatásban vett részt	020	Kisgyermekkorai nevelés-oktatásban vett részt.
		03	Alapfokú (elemi) oktatásban vett részt, a szint teljesítése nélkül	030	Alapfokú (elemi) oktatásban vett részt, a szint teljesítése nélkül.
1	Alapfokú (elemi) iskolai végzettség	10	Alapfokú (elemi) iskolai végzettség	100	Alapfokú (elemi) iskolai végzettség – ideértve az alsó középfokú szint részleges teljesítését, az alsó középfokú végzettség megszerzése nélkül.

Az ISCED 2. szintje: alsó középfokú oktatás

A. Főbb jellemzők

Az ISCED 2. szintjébe tartozó vagy alsó középfokú oktatási programok általában az ISCED 1. szintjének tanulási eredményeire építkeznek. Az oktatási cél általában az egész életen át tartó tanulás és a személyiségfejlődés megalapozása. Egyes oktatási rendszerek ezen a szinten már kínálhatnak szakképzési programokat is. Az ilyen szintű programok általában tantárgy-központú tanterv köré szerveződnek, és számos tárgyban elméleti koncepciókat vezetnek be. A tanárok jellemzően tantárgyi szakos képesítéssel rendelkeznek, egy tanulócsoporthoz pedig több szaktanára is lehet. Az ISCED 2. szintjére az ISCED 1. szintjét követően a tanulók jellemzően 10 és 13 éves kor között lépnek be, leggyakoribb belépési életkor a 12 év.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) Fokozatos áttérés a tantárgy-központú oktatásra
- b) Belépési követelmények
- c) Az ISCED 1. szintje kezdetétől számított kumulatív időtartam

Kiegészítő kritériumok

- a) A tipikus belépési életkor
- b) Szaktanári képesítéssel megvalósuló oktatás
- c) A kötelező oktatással való kapcsolat

Az ISCED 1. és 2. szintje közötti határvonalat jelentheti a tantárgy-központúbb oktatás kezdete. Az ISCED 2. szintjére történő belépés feltétele az ISCED 1. szintje elvégzése vagy az az előzetes tanulmányok és tapasztalatok révén az ISCED 2. szintje tananyagának elsajátítási képessége.

Az ISCED 2. szintje az ISCED 1. szintje kezdetétől számított 8–11 év után ér véget, a leggyakoribb kumulatív időtartam 9 év. Az ISCED 2. szintje végén a tanulók általában 14-16 évesek, leggyakrabban 15 évesek.

A tanári képesítések az ISCED 2. szintjén eltérhetnek az 1. szinthez képest. Az ISCED 2. szintjébe tartozó tanárok gyakran a tanított tantárgy esetében szakos tanári képesítéssel rendelkeznek. Az oktatás szervezése is eltérhet az ISCED 1. szintjéhez képest, mivel egy osztályt az adott tantárgynak megfelelően több szakos képesítésű tanár is taníthat.

Számos oktatási rendszerben az alsó középfokú végzettség egybeesik a kötelező (általános) oktatás végével.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Az ISCED 1. és ISCED 2., illetve az ISCED 2. és ISCED 3. szintjein átívelő oktatási programok besorolása különös figyelmet igényel. Csak azokat az évfolyamokat, szakaszokat vagy ciklusokat kell besorolni az ISCED 2. szintjébe, amelyek megfelelnek a szint fő és kiegészítő kritériumainak.

Ha az osztályozási kritériumok alkalmazása nem eredményez egyértelmű határt az ISCED 2. és 3. szintje között, a következőket kell figyelembe venni:

- 1) a szakaszokra osztott, az ISCED 2. 3. szintjein átívelő programok esetében annak a szakasznak a végét kell az ISCED 2. és 3. szintje közötti átjárási pontként használni, amely az ISCED 1. szintje megkezdésétől számított 9 évhez van közelebb

- 2) a szakaszokra nem osztott, az ISCED 2. és 3. szintjein átívelő programok esetében az ISCED 1. szintje vége és az ISCED 1. szintje megkezdése utáni 9 év vége közötti évfolyamokat kell az ISCED 2. szintjébe sorolni, a fennmaradó éveket pedig az ISCED 3. szintjébe kell sorolni

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 2. szintjén található programokat további kettő dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- A program orientációja
- A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége

A program orientációja

Az ISCED 2. szintjén a programok orientációja lehet: általános vagy szakmai jellegű.

A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége

Az ISCED 2. szintjébe tartozó programokat a következő négy kategória mentén lehet tovább bontani:

1. *Nem elegendő az ISCED 2. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez (és ezért nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást):* rövid, záró programok (vagy programsorozatok), amelyek időtartama az ISCED 2. szintjén kevesebb, mint két év, vagy amelyeknek az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartama 8 év. Ezek a programok nem teszik lehetővé az ISCED 3. szintjén való közvetlen továbbtanulást. Az ilyen programok sikeres befejezése nem eredményezi az ISCED 2. szintje teljesítését vagy részleges teljesítését.
2. *Elegendő az ISCED 2. szintje részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást:* olyan programok, amelyek az ISCED 2. szintjén egy programsorozat részét képezik, de a programok sorában nem az utolsó programot jelenti, illetve amelyek időtartama az ISCED 2. szintjén legalább 2 év, és az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartamuk legalább 8 év. Ezek a programok nem teszik lehetővé az ISCED 3. szintjén való közvetlen továbbtanulást. Az ilyen programok sikeres befejezése az ISCED 2. szintje részleges teljesítését jelenti.
3. *Elegendő az ISCED 2. szintje teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást:* olyan programok, amelyek időtartama az ISCED 2. szintjén legalább 2 év, és amelyek az ISCED 1. szintje kezdete óta számított legalább 8 éves kumulatív időtartam után befejeződnek, de nem teszik lehetővé az ISCED 3. szintjén való továbbtanulást. Az ilyen programok záróprogramnak tekinthetők, amelyeknek a sikeres befejezése az ISCED 2. szintje teljesítését jelenti.
4. *Elegendő az ISCED 2. szintje teljesítéséhez, és lehetővé teszi a magasabb ISCED-szinten való közvetlen továbbtanulást:* minden olyan program, amely közvetlen továbbtanulást tesz lehetővé az ISCED 3. szintjén függetlenül a program időtartamától, illetve az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartamától.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Az ISCED 2. szintje tartalmazza a sajátos nevelési igényű tanulók részére biztosított, az ISCED 1. szintjén kezdődő alapvető oktatási és tanulási folyamatokra építő oktatási programokat, illetve azokat is, amelyek a foglalkoztatás szempontjából releváns készségeket nyújtanak. Az ISCED 2. szintje tartalmazza a második esély, illetve reintegrációs programokat is. Ezekben a programokban a résztvevők általában idősebbek, mint az ISCED 2. szintje tipikus célkorosztálya, de nem feltétlenül felnőttek. Ez a szint magában foglalja a felnőttképzési programokat is, amelyek tartalma komplexitásában egyenértékű a szint egyéb oktatási programjaival.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 2. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését az 5. tábla tartalmazza:

5. tábla Az ISCED 2. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (Orientáció)		Alkategória (A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)	
24	Alsó középfokú oktatás – általános oktatás	241	Nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
		242	Elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
		243	Elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
		244	Elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
25	Alsó középfokú oktatás – szakmai oktatás	251	Nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
		252	Elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
		253	Elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.
		254	Elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felső középfokú szinten való közvetlen továbbtanulást.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert képesítések, amelyek kizárólag az ISCED 2. szintjének részleges teljesítését jelentik, ISCED 1. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek (lásd a 4. táblázatot is). Azok az ISCED 3. szintjébe tartozó programok elismert képesítései, amelyek nem elegendők az ISCED 3. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, ISCED 2. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Az ISCED 2. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 6. tábla tartalmazza:

6. tábla Az ISCED 2. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjai (ISCED-A)

Kategória (orientáció)		Alkategória (a szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)	
10	Alapfokú (elemi) iskolai végzettség	100	Alapfokú (elemi) iskolai végzettség – ideértve az alsó középfokú szint részleges teljesítését, az alsó középfokú végzettség megszerzése nélkül.
24	Alsó középfokú végzettség – általános képzés	242	A szintet részlegesen teljesítette, de felső középfokú szinten tovább nem tanulhat.
		243	A szintet teljesítette, de felső középfokú szinten tovább nem tanulhat.
		244	A szintet teljesítette és felső középfokú szinten közvetlenül továbbtanulhat ¹
25	Alsó középfokú végzettség – szakképzés	252	A szintet részlegesen teljesítette, de felső középfokú szinten tovább nem tanulhat.
		253	A szintet teljesítette, de felső középfokú szinten tovább nem tanulhat.
		254	A szintet teljesítette és felső középfokú szinten közvetlenül továbbtanulhat. ¹

1. Beleértve a felső középfokú oktatási programok vagy a programok egy szakaszának elismert sikeres befejezését, amely nem elegendő az ISCED 3. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez.

Az ISCED 3. szintje: felső középfokú oktatás

A. Főbb jellemzők

A felsőoktatásra felkészítő és/vagy a foglalkoztatáshoz szükséges készségeket nyújtó középfokú oktatás második/befejező szakasza. Az ilyen szintű programok differenciáltabbak, mélyebb ismereteket biztosítanak a tanulóknak, mint az ISCED 2. szintjébe tartozó programok. A tanárok, oktatók gyakran az általuk tanított tantárgyakban vagy szakterületeken az ISCED 2. szintjén tanító pedagógusokhoz képest magasabb képesítéssel rendelkeznek, különösen a felsőbb évfolyamokon. Az ISCED 3. szintje az ISCED 1. szintje kezdetétől számított 8–11 évnyi oktatás után kezdődik. Az ISCED 3. szintjére a tanulók jellemzően 14 és 16 éves koruk között lépnek be. Az ISCED 3. szintje az ISCED 1. szintje kezdetétől számított 12–13 év után ér véget, a programok leggyakoribb kumulatív időtartama 12 év (de ez országonként 11–13 év között változik). Az ISCED 3. szintje befejezésekor a tanulók életkora általában 17-18 év.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) Az általános és szakmai középfokú oktatás második/befejező szakasza
- b) A belépés feltételei
- c) Az ISCED 1. szintje kezdetétől számított kumulatív időtartam

Kiegészítő kritériumok

- a) A programok jobban differenciáltak, számos választási lehetőséggel, utakkal
- b) A tanárok, oktatók képesítése

A középfokú oktatás második /befejező szakaszát képező programok orientációja lehet általános- vagy szakmai jellegű. A programok egy része lehetővé teszi az ISCED 4. és/vagy ISCED 5., ISCED 6. vagy ISCED 7. szintjébe tartozó programokon való közvetlen továbbtanulást. Az erre a szintre való belépés feltétele az alsó középfokú (ISCED 2. szintje) végzettség megszerzése vagy az előzetes tanulmányokra és tapasztalatokra építve az ISCED 3. szintje tananyagának elsajátítási képessége. Az ISCED 3. szintjébe tartozó programokra vagy azok egy meghatározott körére való belépés feltétele speciális ISCED 2. szintjébe tartozó végzettség vagy egy meghatározott szintű teljesítmény lehet.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Az ISCED 2. és 3., illetve az ISCED 3. és 5. szintjein átívelő oktatási programok besorolása különös figyelmet igényel. Csak azokat az évfolyamokat, szakaszokat vagy ciklusokat kell besorolni az ISCED 3. szintjébe, amelyek megfelelnek a szint fő és kiegészítő kritériumainak. Ha egy szakmai orientációjú ISCED 3 szintű program elméleti időtartama kettő vagy több évvel hosszabb, mint egy általános orientációjú, az ISCED 3. szintébe tartozó programé, akkor ezt a programot a felső középfokú oktatás (az ISCED 3. szintje) és a középfok utáni nem felsőfokú oktatás (az ISCED 4. szintje) vagy a rövid képzési idejű felsőfokú képzés (az ISCED 5. szintje) szintjein átívelő programnak kell tekinteni. Az ISCED 3. szintjébe tartozó, általános orientációjú programok időtartamát meghaladó évfolyamokat, szakaszokat vagy ciklusokat tartalmuk összetettségétől függően az ISCED 4. vagy ISCED 5. szintjébe kell besorolni.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 3. szintjén található programokat további kettő dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- A program orientációja
- A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége

A program orientációja

Az ISCED 3. szintjén a programok orientációja lehet általános vagy szakmai jellegű.

A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége

Az ISCED 3. szintjébe tartozó programokat a következő négy kategória mentén lehet tovább bontani:

1. *Nem elegendő az ISCED 3. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez (és ezért nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást):* rövid, záró programok (vagy programsorozatok), amelyek időtartama az ISCED 3. szintjén kevesebb, mint két év, vagy amelyeknek az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartama kevesebb, mint 11 év. (Ezek a programok nem teszik lehetővé az ISCED 4. vagy az ISCED 5., ISCED 6. vagy ISCED 7. szinten való közvetlen továbbtanulást.) Az ilyen programok sikeres befejezése nem eredményezi az ISCED 3. szintjének teljesítését vagy részleges teljesítését.
2. *Elegendő az ISCED 3. szintje részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást:* olyan programok, amelyek az ISCED 3. szintjén egy programsorozat részét képezik, de nem az adott programok befejező szakaszát jelentik, illetve amelyek időtartama az ISCED 3. szintjén legalább 2 év, és az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartamuk legalább 11 év. Ezek a programok nem teszik lehetővé az ISCED 4. vagy az ISCED 5., ISCED 6. vagy ISCED 7. szintjén való közvetlen továbbtanulást. Az ilyen programok sikeres befejezése az ISCED 3. szintje részleges teljesítését jelenti.
3. *Elegendő az ISCED 3. szintje teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást:* olyan programok, amelyek időtartama az ISCED 3. szintjén legalább 2 év, az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartama legalább 11 év, amely után a program befejeződik. Ezek lehetnek záróprogramok vagy olyan programok, amelyek lehetővé teszik az ISCED 4. szintjén való közvetlen továbbtanulást. Az ilyen programok sikeres befejezése az ISCED 3. szintje teljesítését jelenti.
4. *Elegendő az ISCED 3. szintje teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást:* minden olyan program, amely közvetlen továbbtanulást tesz lehetővé az ISCED 5., ISCED 6. vagy ISCED 7. szintjébe tartozó felsőfokú programokon, függetlenül a program időtartamától, illetve az ISCED 1. szintje kezdete óta számított kumulatív időtartamától. Ezek a programok lehetővé tehetik az ISCED 4. szintjén való közvetlen továbbtanulást is.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Az ISCED 3. szintje tartalmazza a sajátos nevelési igényű tanulók részére biztosított oktatási programokat is. Ez a szint tartalmazhat szakképzési ráépülési programokat is azokban az esetekben, amikor a ráépülés befejezési ideje megegyezik egyéb ISCED 3. szintjébe tartozó programok befejezési idejével. Az ISCED 3. szintje tartalmazza a második esély, illetve reintegrációs programokat is. Az ilyen oktatási programok általában azok részére állnak rendelkezésre, akik felső középfokú végzettség nélkül hagyták abba tanulmányaikat, vagy akik ugyan felső középfokú végzettséggel rendelkeznek, de további képesítést kívánnak szerezni. A résztvevők ilyenkor általában idősebbek, mint az ISCED 3. szintje tipikus célkorosztálya. Ez a szint magában foglalja a felnőttképzési programokat is, amelyek tartalma komplexitásában egyenértékű az ezen szint egyéb oktatási programjaival.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 3. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését a 7. tábla tartalmazza:

7. tábla Az ISCED 3. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (Orientáció)		Alkategória (A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)	
34	Felső középfokú oktatás – általános oktatás	341	Nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felsőoktatásban (és a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) való közvetlen továbbtanulást.
		342	Elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban (és a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) való közvetlen továbbtanulást.
		343	Elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást (de lehetővé teheti a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban való közvetlen továbbtanulást).
		344	Elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felsőoktatásban (és a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) való közvetlen továbbtanulást.
35	Felső középfokú oktatás – szakmai oktatás	351	Nem elegendő a szint teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felsőoktatásban (és a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) való közvetlen továbbtanulást.
		352	Elegendő a szint részleges teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban (és a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) való közvetlen továbbtanulást.
		353	Elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást (de lehetővé teheti a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban való közvetlen továbbtanulást).
		354	Elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felsőoktatásban (és a középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) való közvetlen továbbtanulást.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert rész-képesítések, amelyek kizárólag az ISCED 3. szintje részleges teljesítését jelentik, ISCED 2. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Azok az ISCED 4. szintjébe tartozó programok elismert képesítései, amelyek nem elégségesek az ISCED 4. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez, ISCED 3. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Az ISCED 3. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 8. tábla tartalmazza:

8. tábla Az ISCED 3. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjai (ISCED-A)

Kategória (orientáció)		Alkategória (a szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)	
24	Alsó középfokú végzettség – általános képesítés	244	A felső középfokú oktatás általános orientációjú programjának elismert sikeres befejezése, amely nem elegendő az ISCED 3. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez.
25	Alsó középfokú végzettség – szakképesítés	254	A felső középfokú oktatás szakmai orientációjú programjának elismert sikeres befejezése, amely nem elegendő az ISCED 3. szintje teljesítéséhez vagy részleges teljesítéséhez.
34	Felső középfokú végzettség – általános képesítés	342	A szintet részlegesen teljesítette, de felsőoktatásban (és középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) közvetlenül tovább nem tanulhat.
		343	A szintet teljesítette, de felsőoktatásban közvetlenül tovább nem tanulhat (de középfok utáni nem felsőfokú oktatásban közvetlenül továbbtanulhat).
		344	A szintet teljesítette, és felsőoktatásban közvetlenül továbbtanulhat (középfok utáni nem felsőfokú oktatásban is közvetlenül továbbtanulhat). ¹
35	Felső középfokú végzettség – szakképesítés	352	A szintet részlegesen teljesítette, de felsőoktatásban (és középfok utáni nem felsőfokú oktatásban) közvetlenül tovább nem tanulhat.
		353	A szintet teljesítette, de felsőoktatásban közvetlenül tovább nem tanulhat (de középfok utáni nem felsőfokú oktatásban közvetlenül továbbtanulhat).
		354	A szintet teljesítette, és felsőoktatásban közvetlenül továbbtanulhat (középfok utáni nem felsőfokú oktatásban is közvetlenül továbbtanulhat). ¹

1. Beleértve a középfok utáni nem felsőfokú oktatás egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 4. szintje teljesítéséhez.

Az ISCED 4. szintje: középfok utáni nem felsőfokú oktatás

A. Főbb jellemzők

A középfokú oktatásra épülő, jellemzően a munkaerőpiaci belépésre és/vagy a felsőoktatásra felkészítő programok tartoznak ide. Néhány oktatási rendszerben van általános, nem szakmai orientációjú, az ISCED 4. szintjébe tartozó program is, azok részére, akik az ISCED 3. szintjét sikeresen teljesítették, de a felsőoktatásba való bejutás esélyét növelni szeretnék. A program tartalma a középfokú oktatás programjainál mélyebb, de nem olyan összetett, mint a felsőoktatási programok. Az ilyen szintű programokat gyakran úgy tervezik, hogy szakmai ismereteket, készségeket és kompetenciákat biztosítsanak a résztvevők számára. Jellemzően gyakorlat-alapúak, foglalkozás-specifikusak, de sikeres teljesítésükkel lehetséges a felsőoktatási programokban való továbbhaladás is.

Az ISCED 4. szintjébe tartozó programok bemeneti követelménye egy ISCED 3. szintjébe tartozó program elvégzése. A felvételi követelmények azonban kevésbé szigorúak, mint az ISCED 5., ISCED 6. vagy ISCED 7. szintjébe tartozó programok esetében.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) Az orientáció
- b) A tartalom komplexebb, mint az ISCED 3. szintjébe tartozó programoké, de kevésbé összetett, mint a felsőoktatás programjai
- c) Belépési követelmények

Kiegészítő kritériumok

Nincsenek.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Nem értelmezhető az ISCED 4. szintjén.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 4. szintjén található programokat további kettő dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- A program orientációja
- A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége

A program orientációja

Az ISCED 4. szintjén a programok orientációja lehet általános vagy szakmai jellegű.

A szint teljesítése és a magasabb szinteken való továbbhaladás lehetősége

Az ISCED 4. szintjébe tartozó programokat a következő alkategóriák mentén lehet tovább bontani:

1. *Nem elegendő az ISCED 4. szintje teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást:* a programok azon moduljai vagy szakaszai, amelyek túl rövidek a szint teljesítéshez. Ezen moduloknak, szakaszoknak teljesítése nem teszi lehetővé az ISCED 5., 6. vagy 7. szintjén való közvetlen továbbtanulást. Ezeknek a moduloknak vagy szakaszoknak a sikeres befejezése nem eredményezi az ISCED 4. szintje teljesítését.
2. *Elegendő az ISCED 4. szintje teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást:* ezeket a programokat elsősorban közvetlen munkaerő-piaci belépésre tervezték.
3. *Elegendő az ISCED 4. szintje teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást:* a felsőoktatáshoz való hozzáférés bővítését célzó programok.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Ez a szint tartalmazza a felnőttképzési programokat is, amelyek tartalma komplexitásában egyenértékű az ezen szint egyéb oktatási programjaival.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 4. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését a 9. tábla tartalmazza:

9. tábla Az ISCED 4. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (orientáció)		Alkategória (a szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)	
44	Középfok utáni nem felsőfokú oktatás – általános oktatás	441	Nem elegendő a szint teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást.
		443	Elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást.
		444	Elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást.
45	Középfok utáni nem felsőfokú oktatás – szakmai oktatás	451	Nem elegendő a szint teljesítéséhez, és nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást.
		453	Elegendő a szint teljesítéséhez, de nem teszi lehetővé a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást.
		454	Elegendő a szint teljesítéséhez, és lehetővé teszi a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert rész-képesítések, amelyek kizárólag az ISCED 5. szintje részleges teljesítését jelentik, ISCED 4. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Az ISCED 4. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 10. tábla tartalmazza:

10. tábla Az ISCED 4. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjai (ISCED-A)

Kategória (orientáció)		Alkategória (A szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)	
34	Felső középfokú végzettség – általános képesítés	344	Egy középfok utáni nem felsőfokú általános orientációjú oktatási program elismert sikeres befejezése, ami nem elegendő az ISCED 4. szintje teljesítéséhez.
35	Felső középfokú végzettség – szakképesítés	354	Egy középfok utáni nem felsőfokú szakmai orientációjú oktatási program elismert sikeres befejezése, ami nem elegendő az ISCED 4. szintje teljesítéséhez.
44	Középfok utáni nem felsőfokú végzettség – általános képesítés	443	A szintet teljesítette, de felsőoktatásban közvetlenül tovább nem tanulhat.
		444	A szintet teljesítette és felsőoktatásban közvetlenül továbbtanulhat. ¹
45	Középfok utáni nem felsőfokú végzettség – szakképesítés	453	A szintet teljesítette, de felsőoktatásban közvetlenül tovább nem tanulhat.
		454	A szintet teljesítette és felsőoktatásban közvetlenül továbbtanulhat. ¹

1. Beleértve a rövid képzési idejű felsőfokú képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, amely nem elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez.

Felsőoktatás

A felsőoktatás a középfokú oktatásra építve számos szakterületen nyújt tanulási lehetőséget az egyes programok és specializációk révén. A felsőoktatás a tudományos, akadémiai jellegű oktatás mellett a felsőfokú szakmai oktatást (felsőfokú szakképzés) területét is magában foglalja. A felsőoktatás ISCED-szintjeit az ISCED 5., 6., 7. és 8. szintjei jelentik, amelyek a rövid képzési idejű felsőfokú képzést, az alap- vagy azzal egyenértékű képzést, a mester- vagy azzal egyenértékű képzést, illetve a doktori vagy azzal egyenértékű képzést jelentik.

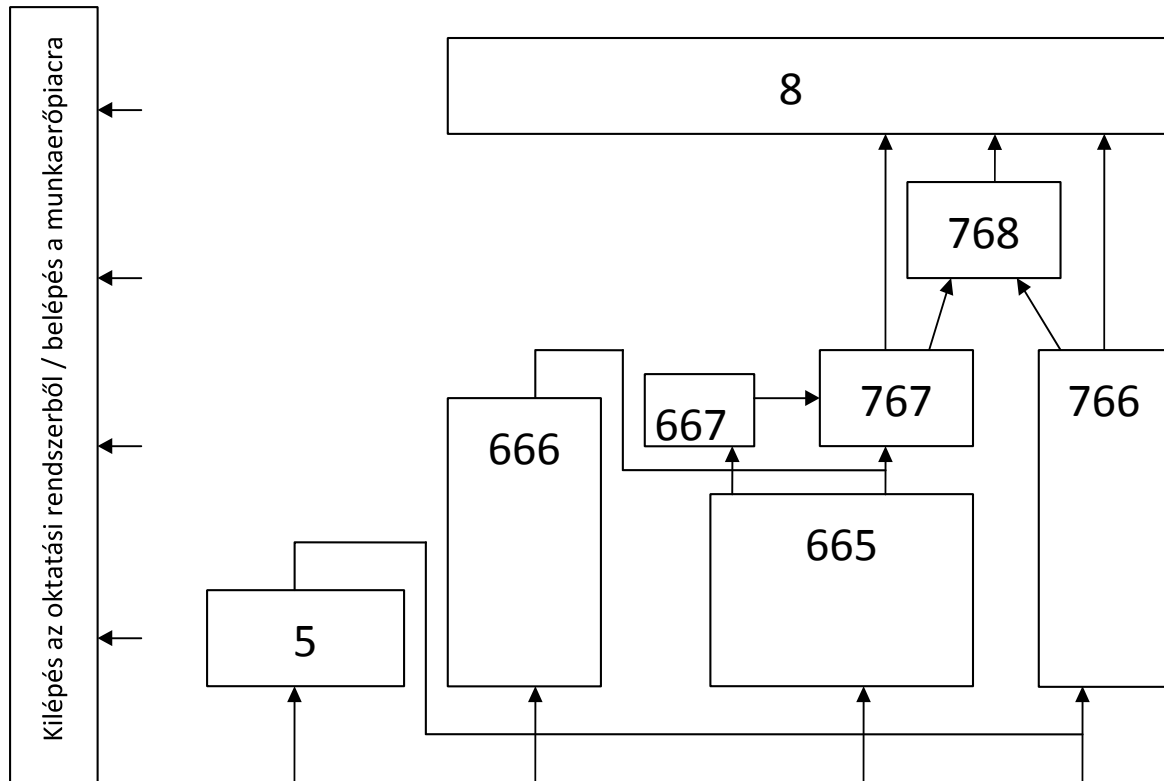
Az ISCED 5., 6. vagy 7. szintjébe tartozó, első végzettséghez vezető programokra való belépés feltétele az olyan ISCED 3. szintjébe tartozó programok sikeres befejezése, amelyek lehetővé teszik a felsőoktatásban való közvetlen továbbtanulást. A továbbhaladás ugyanakkor az ISCED 4. szintjétől is lehetséges lehet. A végzettségi követelményen túl a felsőoktatási programokba való belépés az ISCED 3. vagy 4. szintjén a választott tantárgyaktól és/vagy a felvételi vizsgákon elért pontszámoktól is függhet.

A felsőoktatási programokban megszerzett képesítések között általában egyértelmű hierarchia van. Azonban az ISCED 1–4. szintjébe tartozó programokkal ellentétben az ISCED 5., 6. és 7. szintjébe tartozó programok párhuzamosan is létezhetnek, nem feltétlenül egymásra épülnek. Az ISCED 3. vagy 4. szintjébe tartozó programok befejezése számos ISCED 5., 6. vagy 7. szintjébe tartozó első végzettséghez vezető programon való továbbtanulást tesz lehetővé. Ezek a következők:

- az ISCED 5. szintjébe tartozó rövid képzési idejű felsőfokú képzés (legalább két éves);
- az ISCED 6. szintjébe tartozó alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (3-4 éves);
- az ISCED 6. szintjébe tartozó alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (4 évnél hosszabb)
- az ISCED 7. szintjébe tartozó mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (legalább 5 év)

A felsőoktatási programok közötti átmeneteket nem mindig lehet egyértelműen meghatározni, a programok egymással kombinálhatóak és a kreditek átvitele is lehetséges egyik programból a másikba. Bizonyos esetekben a korábban befejezett tanulmányok során szerzett kreditek is beszámíthatók egy magasabb ISCED-szintű tanulmányba (pl. az ISCED 5. szintjébe tartozó kreditek beszámíthatók az ISCED 6. szintjébe tartozó tanulmányokba). Egyes oktatási rendszerekben egy, az ISCED 5. szintjébe tartozó program befejezése után át lehet lépni egy, az ISCED 6. szintjébe tartozó programra, más rendszerekben az ISCED 3. szintjeről közvetlenül az ISCED 6. vagy 7. szintjére lehet lépni. Számos oktatási rendszerben a legtöbb hallgatónak először az ISCED 6. szintjét el kell végezni, mielőtt a 7. szintre lépne. Az ISCED 8. szintjére való belépéshez általában szükséges a 7. szint sikeres elvégzése.

1. ábra Felsőoktatási utak az ISCED-ben

Az ISCED 3. vagy 4. szintje teljesítése, ami lehetővé teszi az ISCED 5., 6. vagy 7. szintjébe tartozó első végzettséghez vezető programon való továbbtanulást.

Az ISCED 5. szintje: rövid képzési idejű felsőfokú képzés

A. Főbb jellemzők

Rövid képzési idejű felsőfokú programok, jellemzően gyakorlatorientáltak, foglalkozás-specifikusak és a munkaerő-piaci belépésre készítik fel. Az ISCED 5. szintjébe tartozó programokra való belépéshez olyan ISCED 3. vagy 4. szintjébe tartozó program sikeres teljesítése szükséges, amely lehetővé teszi a felsőoktatásban való továbbtanulást. Néhány oktatási rendszerben az ISCED 5. szintjébe tartozó programok teljesítései lehetővé teszik más felsőoktatási programokon való továbbtanulást is.

Az ISCED 5. szintjébe tartozó programok összetettebb tartalommal bírnak, mint az ISCED 3. és 4. szintjébe tartozó programok, de rövidebbek és általában kevésbé elméleti jellegűek, mint az ISCED 6. szintjébe tartozó programok.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) A program tartalma
- b) Belépési követelmények
- c) A program minimális hossza

Kiegészítő kritériumok

- a) Intézmények közötti átjárási pont
- b) A program tipikus hossza

Az ISCED 5. szintje a felsőoktatás legalacsonyabb szintje. Az ilyen szintű programok tartalma összetettebb, mint a középfokú az (ISCED 3. szintje) vagy a középfok utáni nem felsőfokú programok (az ISCED 4. szintje) tartalma, de kevésbé komplex, mint az ISCED 6. szintjébe tartozó (alapképzés vagy azzal egyenértékű) programoké.

Az ISCED 5. szintjébe tartozó programok időtartama legalább két év, és általában rövidebb, mint három év.

A nem felsőoktatási intézményből a felsőoktatási intézménybe történő átjárási pont segíthet azonosítani a határt a felső középfokú oktatás (az ISCED 3. szintje), a középfok utáni nem felsőfokú oktatás (az ISCED 4. szintje) és a felsőoktatás között. Az ISCED 5. szintjébe tartozó programokat gyakran más oktatási intézmények nyújtják, mint az ISCED 6., 7. és 8. szintjébe tartozó programokat.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Az ISCED 3. és 5. szintjein átívelő oktatási programok besorolása különös figyelmet igényel. Csak azokat az évfolyamokat, szakaszokat vagy ciklusokat kell besorolni az ISCED 5. szintjébe, amelyek megfelelnek a szint fő és kiegészítő kritériumainak.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 5. szintjén található programokat további kettő dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- a program orientációja,
- a szint teljesítése.

A program orientációja

Az ISCED 5. szintjén a programok orientációja lehet általános vagy szakmai jellegű.

Az elméleti és gyakorlati orientáció definícióinak kidolgozása folyamatban van, a kidolgozást követően kell majd az ISCED 5. szintjébe tartozó programok orientációjának meghatározására használni ezeket az alkategóriákat.

Szint teljesítése

Az ISCED 5. szintje teljesítésére vonatkozóan a következő kettő kategória került meghatározásra:

1. *Nem elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez:* az ISCED 5. szintje egy szakaszának (vagy programjának) hossza rövidebb, mint két év, ezért nem elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez.
2. *Elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez:* a program hossza az ISCED 5. szintjén legalább kettő év, ezért elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Ez a szint magában foglalja a felnőttoktatás vagy a továbbképzés programjait is, amelyek tartalma komplexitásában egyenértékű az ezen szint egyéb oktatási programjaival.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 5. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését a 11. tábla tartalmazza:

11.tábla Az ISCED 5. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (orientáció)		Alkategória (a szint teljesítése)	
54	Rövid képzési idejű felsőfokú képzés – általános oktatás	541	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
		544	Elegendő a szint teljesítéséhez.
55	Rövid képzési idejű felsőfokú képzés – szakmai oktatás	551	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
		554	Elegendő a szint teljesítéséhez.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert részképesítések, amelyek kizárólag az ISCED 5. szintje részleges teljesítését jelentik, ISCED 4. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Az ISCED 5. szintjébe tartozó programon való részvételét annak sikeres befejezése nélkül az iskolai végzettségi szint meghatározása során nem veszik figyelembe.

Azok az elismert részképesítések, amelyek az ISCED 6. szintje egy szakaszának teljesítését jelentik (az első végzettséget megelőzően), nem elegendők az ISCED 6. szintje teljesítéséhez, az ISCED 5. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek.

Az ISCED 5. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 12. tábla tartalmazza:

12. tábla Az ISCED 5. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjai (ISCED-A)

Kategória (orientáció)	Alkategória (a szint teljesítése és a magasabb ISCED-szinteken való továbbtanulás lehetősége)
44 Középfok utáni nem felsőfokú végzettség – általános képesítés	444 Egy rövid képzési idejű felsőfokú általános orientációjú program (vagy egy szakasz) elismert sikeres befejezése, amely nem elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez.
45 Középfok utáni nem felsőfokú végzettség – szakképesítés	454 Egy rövid képzési idejű felsőfokú szakmai orientációjú program (vagy egy szakasz) elismert sikeres befejezése, amely nem elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez.
54 Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség – általános képesítés	540 További besorolás nélkül. ¹
55 Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség – szakképesítés	550 További besorolás nélkül. ¹
56 Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség – meghatározott orientáció nélkül ²	560 További besorolás nélkül. ¹
<p>1. Beleértve a rövid képzési idejű felsőfokú képzés elismert sikeres befejezését, ami elegendő az ISCED 5. szintje teljesítéséhez, továbbá az alapképzés vagy azzal egyenértékű képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 6. szintje teljesítéséhez.</p> <p>2. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlati orientáció megkülönböztetésére.</p>	

Az ISCED 6. szintje: alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés

A. Főbb jellemzők

Olyan programok, amelyek felsőfokú alapszintű tudományos és/vagy szakmai ismeretek, készségek és kompetenciák biztosítására szolgálnak, és amelyek első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezetnek.

Az ISCED 6. szintjébe tartozó programokba való belépéshez olyan ISCED 3. vagy 4. szintjébe tartozó program sikeres elvégzése szükséges, ami lehetővé teszi a felsőoktatásban való továbbtanulást. Az ISCED 6. szintjére való felvétel függhet az ISCED 3. és/vagy 4. szintjén elért eredményektől és/vagy tantárgyválasztástól. Ezenkívül az ISCED 6. szintjébe tartozó programra való felvételnél megkövetelhetik sikeres felvételi vizsgák letételét is. Egyes oktatási rendszerekben az ISCED 5. szintje sikeres teljesítése elegendő az ISCED 6. szintjére való belépéshez vagy továbbtanuláshoz.

Az ISCED 6. szintjébe tartozó programok általában elméleti jellegűek, de tartalmazhatnak gyakorlati elemeket. Hagyományosan egyetemeken vagy hasonló felsőoktatási intézményekben történik a programok oktatása.

Az ezen a szinten történő tanítást jellemzően ISCED 7. vagy 8. szintjébe tartozó végzettséggel vagy jelentős szaktekintéllyel rendelkező oktatók biztosítják. Az ilyen szintű programok nem jelentik feltétlenül egy kutatási projekt vagy tézis befejezését.

Az ISCED 6. szintje teljesítését követően a hallgatók az ISCED 7. szintjén (mesterképzés vagy azzal egyenértékű) folytathatják tanulmányaikat, bár nem minden ISCED 6. szintjébe tartozó program nyújt hozzáférést az ISCED 7. szintjéhez. Az ISCED 6. szintjébe tartozó programok általában nem biztosítanak közvetlen hozzáférést az ISCED 8. szintjébe tartozó programokhoz (doktori vagy azzal egyenértékű képzés).

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) Elméleti és/vagy gyakorlati tartalom
- b) Belépési követelmények
- c) Minimum kumulatív időtartam (első végzettséghez vezető) programok esetében
- d) A nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt hely

Kiegészítő kritériumok

- a) Az oktatók képesítése
- b) Nem teszi lehetővé az ISCED 8. szintjén való közvetlen továbbtanulást

Az ISCED 6. szintjébe tartozó első végzettséghez vezető programok időtartama általában három-négy év a teljes idejű képzések esetében.

Az ezen a szinten folyó képzések általában első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezetnek (bár előfordulhat, hogy az egyének az ISCED 6. szintjére való belépést megelőzően már megszerezték egy ISCED 5. szintjébe tartozó végzettséget). Gyakorlati elemeket és/vagy munkatapasztalatokat, valamint elméleti alapú tanulmányokat tartalmazhatnak ezek a programok. A 4 évnél hosszabb időtartamú első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető programok is szerepelhetnek ezen a szinten, ha ezek tartalma összetettség szempontjából hasonló az egyéb ISCED 6. szintjébe tartozó programokéhoz. Ezenkívül a második vagy további alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető programok is szerepelhetnek az ISCED 6. szintjén, ha a program tartalmának összetettsége megegyezik az egyéb ISCED 6. szintjébe tartozó programokéval, és amennyiben eleget tesz a fő kritériumoknak. Az ezen a szinten szereplő, második vagy további

alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető programok jellemzően 1-2 éves időtartamúak, gyakran gyakorlatorientáltak, és több specializációt kínálnak, mint az első végzettség megszerzése során, de lényegesen összetettebb tartalommal nem rendelkeznek. Az ISCED 6. szintjébe tartozó programok nem feltétlenül igénylik egy érdemi tézis vagy értekezés elkészítését.

Az ISCED 5. és ISCED 6. szintjébe tartozó programok megkülönböztetésére használható kritérium lehet az oktatók végzettségi követelményei: az ISCED 6. szintjén az oktatók jellemzően 8. szintjébe tartozó végzettséggel rendelkeznek.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Nem értelmezhető az ISCED 6. szintjén.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 6. szintjén található programokat további kettő dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- A program orientációja
- A program időtartama és a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helye

A program orientációja

Az ISCED 6. szintjén a programok orientációja lehet elméleti és gyakorlati jellegű.

A program időtartama és a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helye

Az ISCED 6. szintjébe tartozó programokat a következő alkategóriák mentén lehet tovább bontani:

1. *Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető programon belüli szakasz (vagy program):* a kumulatív elméleti időtartama (felsőoktatási szinten) kevesebb, mint három év, ezért nem elegendő az ISCED 6. szintje teljesítéséhez.
2. *Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program:* a kumulatív elméleti időtartama (felsőoktatási szinten) 3-4 év.
3. *Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program:* a kumulatív elméleti időtartama (felsőoktatási szinten) több mint 4 év.
4. *Második vagy további alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).*

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Ez a szint magában foglalja a felnőttoktatás vagy a továbbképzés programjait is, amelyek tartalma komplexitásában egyenértékű az ezen szint egyéb oktatási programjaival.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 6. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését a 13. tábla tartalmazza:

13. tábla Az ISCED 6. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (orientáció)	Alkategória (hossz/pozíció)	Leírás
64 Alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés – elméleti orientáció	641	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	645	Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (3–4 év).
	646	Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (4 évnél hosszabb).
	647	Második vagy további alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
65 Alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés – gyakorlati orientáció	651	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	655	Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (3–4 év).
	656	Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (4 évnél hosszabb).
	657	Második vagy további alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
66 Alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés – meghatározott orientáció nélkül ¹	661	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	665	Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (3–4 év).
	666	Első alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (4 évnél hosszabb).
	667	Második vagy további alapfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).

1. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlat orientáció megkülönböztetésére.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert részképesítések, amelyek az ISCED 6. szintje egy szakaszának teljesítését jelentik (az első végzettséget megelőzően), nem elegendők az ISCED 6. szintje teljesítéséhez, ISCED 5. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Az ISCED 6. szintjébe tartozó programon való részvételt annak sikeres befejezése nélkül az iskolai végzettségi szint meghatározása során nem veszik figyelembe.

Az ISCED 7. szintjébe tartozó program egy szakaszának (az első hosszú mester vagy azzal egyenértékű) sikeres befejezéséből származó elismert részképesítéseket nem tekintjük elégségesnek az ISCED 7. szintje teljesítéséhez, és ISCED 6. szintjébe tartozó végzettségként számítják be az iskolai végzettség meghatározásakor.

Az ISCED 6. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 14. tábla tartalmazza:

14. tábla Az ISCED 6. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozása (ISCED-A)

Kategória (orientáció)	Alkategória (hossz/pozíció)	Leírás
54 Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség – általános képesítés	540	További besorolás nélkül. ¹
55 Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség – szakképesítés	550	További besorolás nélkül. ¹
56 Rövid képzési idejű felsőfokú képzésben szerzett végzettség – meghatározott orientáció nélkül ²	560	További besorolás nélkül. ¹
64 Alapfokozatú (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – elméleti orientáció	640	További besorolás nélkül. ³
65 Alapfokozatú (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – gyakorlati orientáció	650	További besorolás nélkül. ³
66 Alapfokozatú (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – meghatározott orientáció nélkül ²	660	További besorolás nélkül. ³
<p>1. Beleértve az alapképzés vagy azzal egyenértékű képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 6. szintje teljesítéséhez.</p> <p>2. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlat orientáció megkülönböztetésére.</p> <p>3. Beleértve az alapképzés vagy azzal egyenértékű képzés elismert sikeres befejezését, ami elegendő az ISCED 6. szintje teljesítéshez, továbbá a mesterképzés vagy azzal egyenértékű képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 7. szintje teljesítéséhez.</p>		

Az ISCED 7. szintje: mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés

A. Főbb jellemzők

Az ISCED 7. szintjébe tartozó mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés magas szintű elméleti-tudományos ismeretek, készségek és kompetenciák biztosítására szolgál, amelyek mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezetnek. Ezen a szinten már elvárás lehet a tanulmányok részét képező kutatás, noha a program még nem elégséges a doktori fokozat elnyeréséhez. Általában az ehhez a szinthez tartozó programok elméleti alapozását egyetemek és más magasabb képzési formát kínáló oktatási intézmények biztosítják. Ezek jellemzően a szabad művészetekre, a természet- és társadalomtudományokra (történelem, filozófia, matematika stb.), illetve egyes szakmákra (pl. orvosi vagy jogi képzés) való felkészítésre helyezik a hangsúlyt.

Az ISCED 7. szintjébe tartozó képzés az adott terület legkorszerűbb tudásanyagát nyújtja, jellemzően olyan oktatók közreműködésével, akik teljesítették az ISCED 7. vagy ISCED 8. szintje követelményeit. A szinthez tartozó program magában foglalhatja kutatási projektek teljesítését vagy tézis elkészítését, melyek az ISCED 6. szintjénél magasabb szintűek, az ISCED 8. szintjét viszont nem érik el.

A második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető ISCED 7. szintjébe tartozó program megkezdésének általános feltétele az ISCED 6. vagy 7. szintjébe tartozó képzés sikeres teljesítése. Az első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú programokba való belépéshez olyan ISCED 3. vagy 4. szintjébe tartozó program sikeres elvégzése szükséges, amely lehetővé teszi a felsőoktatásban való továbbtanulást. Az ilyen programokra való felvétel függhet az ISCED 3. és/vagy ISCED 4. szintjén elért eredményektől és/vagy tantárgyválasztástól. Ezenkívül sikeres felvételi vizsga letételét is megkövetelhetik. Az ISCED 7. szintjébe tartozó programok tananyaga sokkal összetettebb és általában specifikusabb, mint az ISCED 6. szintjébe tartozó programoké. A program sikeres teljesítése után a hallgatók ISCED 8. szintjén (doktori vagy azzal egyenértékű képzésben) folytathatják tanulmányaikat.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a) Elméleti és/vagy gyakorlati tartalom
- b) A nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt hely
- c) Belépési követelmények

Kiegészítő kritériumok

- a) Minimum kumulatív időtartam az első végzettséghez vezető hosszú programok esetében
- b) Az ISCED 8. szintjén való közvetlen továbbtanulás lehetősége

A szinthez tartozó programok tipikusan az ISCED 6. vagy 7. szintjébe tartozó programok elvégzését követő második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettségre készítik fel. Az ezzel egyenértékű képzési formákat (pl. szakirányú továbbképzések) szintén az ISCED 7. szintjéhez kell sorolni, amennyiben még nem kerültek besorolásra az ISCED 6. szintjén.

A legalább ötéves időtartamú első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető programok szintén ehhez a szinthez tartoznak, amennyiben a tudásanyag komplexitása szempontjából azok megfelelnek a mesterképzési programoknak. Ebben az esetben a kapott végzettség lehetővé teszi az ISCED 8. szintjén, illetve az ISCED 7. szintjén a második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséget adó programokon való közvetlen továbbtanulást. A hasonló vagy hosszabb

kumulatív időtartamú magasan specializált mérnöki, orvosi/fogorvosi, állatorvosi, jogi vagy mérnöki képzések is ebbe a kategóriába tartoznak.

Az ISCED 7. szintjén lévő a második vagy további mesterfokozatú végzettséghez vezető programok időtartama általában 1-4 év a teljes idejű képzések esetében. Azokban a képzési rendszerekben, melyekben a végzettség megszerzése megfelelő számú kredit összegyűjtéséhez kötött, ezzel összemérhető képzési idő és intenzitás szükséges. A felsőoktatási tanulmányok kumulatív időtartama 5 és 8 év között változhat, vagy akár még hosszabb is lehet.

Az ISCED 8. szintjén közvetlen továbbtanulást biztosító felsőoktatási programok az ISCED 7. szintjéhez tartoznak, azonban nem minden ISCED 7. szintjébe tartozó program teszi lehetővé az ISCED 8. szintjén való közvetlen továbbtanulást.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Nem értelmezhető az ISCED 7. szintjén.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 7. szintjén található programokat további kettő dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- A program orientációja
- A program időtartama és a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helye

A program orientációja

Az ISCED 7. szintjén kettő programorientáció kerül meghatározásra: elméleti orientáció és gyakorlati orientáció.

A program időtartama és a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helye

Az ISCED 7. szintjébe tartozó programokat a következő alkategóriák mentén lehet tovább bontani:

1. *Első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető programon belüli szakasz (vagy program): az elméleti kumulatív időtartama (felsőoktatási szinten) kevesebb, mint öt év, ezért nem elegendő az ISCED 7. szintje teljesítéséhez.*
2. *Első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program: az elméleti kumulatív időtartama (felsőoktatási szinten) legalább öt év.*
3. *Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).*
4. *Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (mesterképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).*

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Az ISCED 7. szintjéhez tartoznak azok a doktori képzésnél alacsonyabb ISCED-szintű kutatói képesítés megszerzését célzó programok is, amelyeket kifejezetten azért hoztak létre, hogy a résztvevők megszerezzék a saját kutatásuk vezetéséhez szükséges ismereteket. Ezek a programok általában megfelelnek az ISCED 8. szintjébe tartozó programokra vonatkozó követelményeknek, bár általában rövidebb időtartamúak azoknál (a felsőfokú képzés megkezdésétől számított 5–6 éves kumulatív időtartamú programok), általában kisebb függetlenséget várnak el a hallgatóktól a magas szintű kutató képesítést célzó programokhoz képest, és az ISCED 8. szintjébe tartozó képzés megkezdésére készítik fel a résztvevőket. A szinten belüli besorolásuk a nemzeti képesítési keretrendszerben elfoglalt helyük szerint történik.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 7. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését a 15. tábla tartalmazza

15. tábla Az ISCED 7. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (orientáció)	Alkategória (hossz/ pozíció)	Leírás
74 Mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés – elméleti orientáció	741	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	746	Első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (legalább 5 év).
	747	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
	748	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (mesterképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
75 Mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés – gyakorlati orientáció	751	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	756	Első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (legalább 5 év).
	757	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
	758	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (mesterképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
76 Mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés – meghatározott orientáció nélkül ¹)	761	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	766	Első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető hosszú program (legalább 5 év).
	767	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (alapképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
	768	Második vagy további mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program (mesterképzést vagy azzal egyenértékű programot követő).
1. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlat orientáció megkülönböztetésére.		

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert rész-képesítések, amelyek az első mesterfokozatú vagy azzal egyenértékű végzettséghez vezető program egy szakaszának (vagy programjának) teljesítését jelentik, de nem elegendőek az ISCED 7. szintje teljesítéséhez, az ISCED 6. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek. Az ISCED 7. szintjébe tartozó programon való részvétel, annak sikeres befejezése nélkül nem kerül figyelembe vételre az iskolai végzettségi szint meghatározása során.

Azok az elismert részképesítések, amelyek a doktori vagy azzal egyenértékű képzés egy szakaszának (vagy programjának) teljesítését jelentik, de nem elegendőek az ISCED 8. szintje teljesítéséhez, ISCED 7. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek.

Az ISCED 7. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 16. tábla tartalmazza:

16. tábla Az ISCED 7. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozása (ISCED-A)

Kategória (orientáció)	Alkategória (hossz/pozíció)	Leírás
64 Alapfokozatú (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – elméleti orientáció	640	További besorolás nélkül. ¹
65 Alapfokozatú (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – gyakorlati orientáció	650	További besorolás nélkül. ¹
66 Alapfokozatú (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – meghatározott orientáció nélkül ²	660	További besorolás nélkül. ¹
74 Mesterfokozatú (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – elméleti orientáció	740	További besorolás nélkül. ³
75 Mesterfokozatú (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – gyakorlati orientáció	750	További besorolás nélkül. ³
76 Mesterfokozatú (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – meghatározott orientáció nélkül ²	760	További besorolás nélkül. ³
<p>1. Beleértve a mesterképzés vagy azzal egyenértékű képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 7. szintje teljesítéséhez.</p> <p>2. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlati orientáció megkülönböztetésére.</p> <p>3. Beleértve a mesterképzés vagy azzal egyenértékű képzés elismert sikeres befejezését, ami elegendő az ISCED 7. szintje teljesítéséhez, továbbá a doktori vagy azzal egyenértékű képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 8. szintje teljesítéséhez.</p>		

Az ISCED 8. szintje: doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű képzés

A. Főbb jellemzők

Az ISCED 8. szintjébe tartozó doktori vagy azzal egyenértékű képzés alapvető célja, hogy magas szintű kutatói képesítést nyújtson. Az ISCED 8. szintjébe tartozó programok magas szintű tanulmányokat jelentenek, saját kutatásokat céloznak meg, jellemzően a kutatás-központú felsőoktatási intézményekben, például egyetemeken érhetők el. A doktori programok elméleti/tudományos és szakmai/gyakorlati területen egyaránt léteznek. Az ISCED 8. szintje általában olyan doktori tézis, értekezés vagy azzal egyenértékű, publikálható színvonalú dolgozat benyújtásával és megvédésével zárul, ami jelentős mértékben hozzájárul az adott szakterület ismereteihez. Ebből adódóan ezek a programok tipikusan kutatásalapúak és nem kizárólag elméleti kurzusokra épülnek. Bizonyos oktatási rendszerekben az ISCED 8. szintjébe tartozó programok nagyon korlátozott mértékben vagy egyáltalán nem tartalmaznak kurzusokat, és a doktori programban résztvevők többnyire önállóan vagy kis csoportokban, különböző szintű felügyelet mellett folytatnak kutatást. Bizonyos oktatási rendszerekben a doktori kutatást az egyetem alkalmazásában álló és doktori képzésre járó fiatalabb kutatók vagy kutatási asszisztensként foglalkoztatottak végzik. Az ISCED 8. szintjébe tartozó programokba vagy a fiatal kutatói állásokba való belépéshez általában feltétel az ISCED 7. szintjébe tartozó programok sikeres befejezése. Az ISCED 8. szintjébe tartozó képesítések hozzáférést biztosítanak a magas akadémiai követelményekkel rendelkező szakmákhoz, illetve a kormányzati és ipari kutatói állásokhoz, valamint az ISCED 6., 7. és 8. szintjén oktatást nyújtó intézmények kutatói és oktatói pozícióihoz.

B. Osztályozási kritériumok

Fő kritériumok

- a. Írásbeli munkára vonatkozó elvárások
- b. Belépési követelmények
- c. A program minimum (kumulatív) időtartama

Kiegészítő kritériumok

- a. Egyes foglalkozásokhoz kapcsolódó doktori fokozat

Az ISCED 8. szintje általában a doktori tézis, értekezés (vagy az ezeknek megfelelő írott, publikálható színvonalú, az adott terület ismeretanyagához érdemben hozzájáruló és saját kutatáson alapuló dolgozat) benyújtásával és megvédésével zárul.

Az ISCED 8. szintjébe tartozó programok legalább hároméves teljes idejű oktatással egyenértékű tanulmányokat jelentenek, ezzel a felsőoktatási tanulmányok összesített teljes idejű képzési időtartama legalább hét év. Sok esetben az ISCED 8. szintjébe tartozó végzettség szükséges a felsőoktatási intézmények kari álláshelyeinek, valamint a kormányzati és ipari kutatói állások betöltéséhez.

C. ISCED-szinteken átívelő programokkal kapcsolatos megfontolások

Nem értelmezhető az ISCED 8. szintjén.

D. Kiegészítő dimenziók

Az ISCED 8. szintjén található programokat egy dimenzió mentén lehet tovább bontani:

- A program orientációja

A program orientációja

Az ISCED 8. szintjén a programok orientációja lehet elméleti és gyakorlati orientáció.

E. Az ISCED-szinten található egyéb programok

Második emelet szintű kutatási végzettséget vagy magasabb doktori fokozatot is ISCED 8. szintjére kell besorolni. Ezek a végzettségek megkövetelik egy második jelentős kutatás benyújtását (az első doktori disszertációt követően), általában az akadémiai karrier lényegesen későbbi szakaszában, és gyakran hivatalos felügyelet nélkül. Ilyenek például a habilitációs vagy „tudományok doktora” képesítések, bár a legtöbb oktatási rendszer csak egy doktori fokozatot vagy azzal egyenértékű képesítést nyújtó kutatói végzettséggel rendelkezik. Ezek a kutatások általában nem kapcsolódnak oktatási programhoz. A második kutatói végzettségeket az ISCED nem kódolja külön. Az egyetemeknek a nem kutatási munka, hanem egyéb megfontolásai alapján adományozott tiszteletbeli doktori címek nem tartoznak az ISCED 8. szintje hatálya alá.

F. Oktatási programok osztályozása

Az ISCED 8. szintjén a kategóriák és alkategóriák részletezését a 17. tábla tartalmazza

17. tábla Az ISCED 8. szintjén található oktatási programok osztályozási kódjai (ISCED-P)

Kategória (orientáció)	Alkategória (szint teljesítése)	Leírás
84 Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű képzés – elméleti orientáció	841	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	844	Elegendő a szint teljesítéséhez.
85 Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű képzés – gyakorlati orientáció	851	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	854	Elegendő a szint teljesítéséhez.
86 Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű képzés – meghatározott orientáció nélkül ¹	861	Nem elegendő a szint teljesítéséhez.
	864	Elegendő a szint teljesítéséhez.

1. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlati orientáció megkülönböztetésére.

G. Iskolai végzettségek osztályozása

Az iskolai végzettség szempontjából azok az elismert rész-képesítések, amelyek az első doktori vagy azzal egyenértékű képzés egy szakaszának (vagy programjának) teljesítését jelentik, de nem elegendők az ISCED 8. szintje teljesítéséhez, ISCED 7. szintjébe tartozó végzettségnek minősülnek.

Az ISCED 8. szintjébe tartozó programon való részvétel, annak sikeres befejezése nélkül nem kerül figyelembe vételre az iskolai végzettségi szint meghatározása során.

Az ISCED 8. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozási kódjait a 18. tábla tartalmazza:

18. tábla Az ISCED 8. szintjéhez kapcsolódó iskolai végzettségek osztályozása (ISCED-A)

Kategória (orientáció)	Alkategória	Leírás
74 Mesterfokozatú (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – elméleti orientáció	740	További besorolás nélkül. ¹
75 Mesterfokozatú (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – gyakorlati orientáció	750	További besorolás nélkül. ¹
76 Mesterfokozatú (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű végzettség – meghatározott orientáció nélkül ²	760	További besorolás nélkül. ¹
84 Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű fokozat – elméleti orientáció	840	További besorolás nélkül.
85 Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű fokozat – gyakorlati orientáció	850	További besorolás nélkül.
86 Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű fokozat – meghatározott orientáció nélkül ²	860	További besorolás nélkül.
1. Beleértve a doktori vagy azzal egyenértékű képzés egy programjának vagy egy programszakaszának elismert sikeres befejezését, ami nem elegendő az ISCED 8. szintje teljesítéséhez.		
2. Akkor kell használni, ha nincs nemzetközileg elfogadott, egyeztetett definíció az elméleti és a gyakorlat orientáció megkülönböztetésére.		